

0570-2
CENA 15 ZŁ

PORADNIK PRACOWNIKA SPOŁECZNEGO

D W U T Y G O D N I K

NUMER SPECJALNY
POSWIĘCONY SPRAWOM
WALKI ZE SPEKULACJĄ

1 L I P C A 1 9 4 7

ROK III

Nr 11(43)

W A R S Z A W A

10

PORADNIK
PRACOWNIKA
SPOŁECZNEGO

10

PORADNIK

PRACOWNIKA SPOŁECZNEGO

DWUTYGODNIK

NUMER SPECJALNY
POŚWIĘCONY SPRAWOM
WALKI ZE SPEKULACJĄ

1 LIPCA

ROK III

Nr 11 (43)

WARSZAWA 1947

WYDANE Z ZASIŁKÓW MIN. KULTURY I SZTUKI

Redaktor naczelny: E. ŚLUCZAŃSKI

Adres redakcji i administracji: WARSZAWA, ul. RAKOWIECKA 4

Telefon redakcji: 888-91

Telefon administracji: 860-82, 860-94 wewnętrzny 24

Redaktor naczelny przyjmuje codziennie od godz. 10 — 11

telefon 888-92

REDAKCJA REKOPISÓW NIE ZWRACA

OGŁOSZENIA PRZYJMUJĄ:

Polska Agencja Prasowa — Biuro Reklam i Ogłoszeń. Warszawa ul. Pierackiego 11

Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik” — Biuro Ogłoszeń, Warszawa ul. Wiejska 14

Polska Agencja Reklamy „PAR” — Poznań, ul. Franciszka Ratajczaka 7

Spółdzielnia Wydawnicza „Wydawnictwo Ludowe” — Warszawa ul. Bagatela 16

Biuro „Orbis” — Warszawa, Al. Jerozolimskie 49 i ul. Targowa 70

„Wolność” — Warszawa, ul. Marszałkowska 95

Spółdzielcza Agencja Prasowa „Glob” — Warszawa, ul. Złota 4

Biuro Ogłoszeń Teofil Pietraszek — Warszawa, ul. Wilcza 59

PRENUMERATA MIESIĘCZNA:	zł 25	CENY OGŁOSZEŃ:	
PRENUMERATA KWARTALNA:	zł 65	cała kolumna	zł 10 000
PRENUMERATA PÓŁROCZNA:	zł 120	pół kolumny	zł 5 000
PRENUMERATA ROCZNA:	zł 220	ćwierć kolumny	zł 3 000

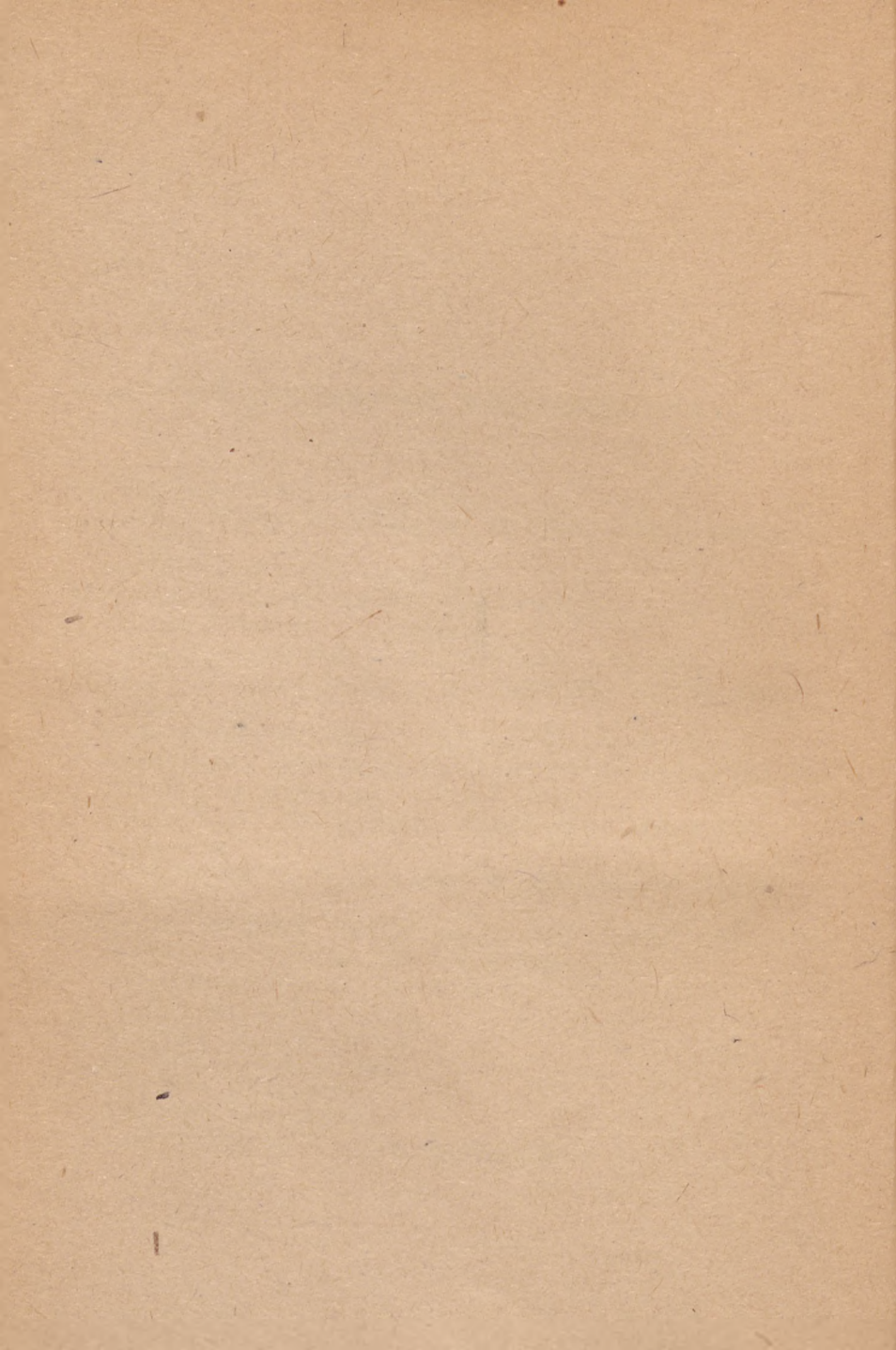
Treść numeru poprzedniego:

- I. WALKA Z SPEKULACJĄ — F. K.
O SPRAWIEDLIWY ROZDZIAŁ DOCHODU SPOŁECZNEGO —
I. Karlińska
USTAWA O WALCE Z DROŻYZNĄ
- II. STOSUNKI HANDLOWE POLSKO - BRYTYJSKIE — W. Kalbarczyk
ANGLIA W 1947 R. — K. Laskowski
NA MARGINESIE NIEDAWNEJ SESJI ONZ — K. Plater
- III. AKCJA UWŁASZCZENIOWA NA ZIEMIACH ODZYSKANYCH —
St. Nienaltowski
POWIĄZANIE REGIONALNE OSADNICTWA — a. k.
MOŻLIWOŚCI ZAGRANICZNEJ POMOCY ŻYWNOSCIOWEJ DLA
POLSKI — B. Zawistowski
OCHOTNICZE BATALiony ODBUDOWY WARSZAWY —
J. Zawadzki
SPOŁECZEŃSTWO ŻYDOWSKIE W ODRODZONEJ POLSCE —
J. Łazebnik
- V. ROLA CZYNNIKA SPOŁECZNEGO PRZY PRZEPROWADZENIU
BADAŃ STATYSTYCZNYCH — Z. Zaremba
JAK PRZEMAWIAĆ ? — adw. T. Gońt
PROGRAM ŚWIĘTA MORZA
- VI. KRONIKA POLITYCZNA
KRONIKA GOSPODARCZA
KRONIKA ZWIĄZKOWA
KRONIKA OŚWIATOWA
ODPOWIEDZI NA PYTANIA CZYTELNIKÓW.

Treść numeru:

I. NA DZIEŃ 22 LIPCA	9
II. WALKA O UZDROWIENIE HANDLU — red. J. Podoski, naczelnik wydziału prasy i informacji Ministerstwa Przemysłu i Handlu	13
PODATEK GRUNTOWY W ŚWIETLE USTAWODAWSTWA — dr. St. L., radca prawny Ministerstwa Apropowizacji	19
KOMISJE OBYWATELSKIE I LUSTRATORZY SPOŁECZNI — i. p.	23
ROLA USTAWY O ULGACH INWESTYCYJNYCH — inż. Zb. Kowalewski, wicedyrektor departamentu inwestycji CUP.	26
KONCESJONOWANIE HANDLU — Cz. Buschke, naczelny dyrektor PCH	30
ZWALCZANIE DROŻYZNY I NADMIERNYCH ZYSKÓW W OBROTCIE HANDLOWYM — mgr W. Dawidowicz, naczelnik wydziału Biura Cen Ministerstwa Przemysłu i Handlu	33
UPRAWNIENIA KOMISJI SPECJALNEJ W ZWALCZANIU DROŻYZNY I SPEKULACJI — M. Ch.	44
ZNACZENIE NIEKTÓRYCH TERMINÓW W USTAWIE O ZWALCZANIU DROŻYZNY	45
FUNDUSZ APROWIZACYJNY NA NOWYCH DROGACH — red. St. Knauff, naczelnik wydziału prasowego Ministerstwa Apropowizacji	46
POWSZECHNE DOMY TOWAROWE — red. P. J.	53
STABILIZACJA CEN W SEKTORACH PAŃSTWOWYM I SAMORZĄDOWYM — mgr D. W.	56
ZADANIA SPÓŁDZIELCZOŚCI W WALCE O UZDROWIENIE OBROTU TOWAROWEGO — E. Pszczółkowski, prezes Związku Rewizyjnego Spółdzielni RP	58
III. JAK PRZEMAWIAĆ? — adw. T. Goût	63
IV. KRONIKA POLITYCZNA	71
KRONIKA GOSPODARCZA	79
KRONIKA ZWIĄZKOWA	86
KRONIKA OŚWIATOWA	88
ODPOWIEDZI NA PYTANIA CZYTELNIKÓW	90

NA DZIEŃ 22 LIPCA

I. Dnia 22 lipca br. mija trzecia rocznica od chwili, kiedy na wyzwolonym przez Wojsko Polskie i Armię Radziecką skrawku polskiej ziemi powstał Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego i ogłosił historyczny Manifest Lipcowy.

II. Manifest Lipcowy wzywał do bezwzględnej walki z okupantem, do wyzwolenia całej Polski i oparcia naszych granic na Odrze, Nisie i Bałtyku. Zawierał zapowiedź przeprowadzenia w odrodzonej Polsce zasadniczych reform: reformy rolnej i unarodowienia wielkiego i średniego przemysłu, zawierał zapowiedź ogólnej przebudowy życia społecznego w duchu faktycznej a nie formalnej demokracji.

W polityce zagranicznej Manifest zapowiedział sojusze z ZSRR, z państwami słowiańskimi, z państwami demokratycznymi świata.

III. Rozwój naszego życia społecznego, gospodarczego i politycznego na przestrzeni lat od ogłoszenia Manifestu Lipcowego świadczy, że Demokratyczna Polska Ludowa konsekwentnie kroczy po drodze wytyczonej przez Manifest.

Budowa odrodzonej Polski na nowych podstawach gospodarczych i w nowych granicach sięgających po Odrę, Nisę i z szerokim dostępem do morza umożliwia szybką odbudowę kraju zniszczonego przez okupanta. 22 lipca 1947 r. naród polski będzie mógł z dumą zbilansować swoje zdobycze w przemyśle, rolnictwie, komunikacji, odbudowie portów, oświacie, upowszechnieniu kultury itp., zbilansować swoje osiągnięcia na międzynarodowej arenie politycznej.

IV. Trzecią rocznicę Manifestu PKWN obchodzimy w warunkach, kiedy na arenie międzynarodowej pewne czynniki sta-

rają się doprowadzić do odrodzenia imperializmu niemieckiego. Niektórzy mężowie stanu państw anglosaskich usiłują kwestionować nasze prawo do ziem nad Odrą i Nisą. Wszystkie te próby napotykają jednak na zdecydowany opór narodu polskiego, popieranego przez ZSRR i inne kraje słowiańskie, dla których zachodnie granice Polski są nienaruszalnymi granicami zapewniającymi bezpieczeństwo całej Słowiańszczyźnie.

V. W wyborach w dniu 19 stycznia 1947 r. reakcja została rozbita. Kadry podziemia politycznego zostały zdziesiątkowane dzięki akcji organów bezpieczeństwa i dzięki ogłoszeniu amnestii, która umożliwiła powrót około 60 000 osób do realnej, korzystnej dla kraju pracy.

Na ostatniej sesji sejmku przyjęto szereg ustaw, które zapoczątkowały akcję zmierzającą do ukrócenia spekulacji i właściwego zorganizowania handlu. W akcji tej czynnik społeczny weźmie masowy udział i odegra decydującą rolę.

VI. Obchody w dniu 22 lipca br. powinny zmobilizować naród polski do dalszej wytrwałej pracy nad odbudową kraju, nad umocnieniem naszych granic na Odrze i Nisie, nad dalszą stabilizacją stosunków wewnątrzno-politycznych. Na samo czoło hasła wysunie się w tym roku hasło zwalczania podziemia gospodarczego.

Do opracowania referatu zgodnie z powyższymi tezami służyć mogą pomocą między innymi następujące artykuły drukowane w dwutygodniku „Porańnik Pracownika Społecznego”:

1. WALKA O POKÓJ — nr 8 (40) z 15 maja 1947 r. str. 9 — 18.
2. ZIEMIE ZACHODNIE BYŁY I BĘDĄ POLSKIE — nr 7 (39) z 1 maja 1947 r. str. 20 — 27.
3. PRZECIW NIEBEZPIECZEŃSTWU NIEMIECKIEMU — nr 6 (38) z 15 kwietnia 1947 r. str. 25 — 29.
4. ANGLIA 1947 — nr 9—10 (41—42) z 1 czerwca 1947 r. str. 32—39.
5. NA MARGINESIE NIEDAWNEJ SESJI ONZ. — nr 9—10 (41—42) z 1 czerwca 1947 r. str. 40—46.
6. Numer specjalny 15 (29) z 1 listopada 1946 r. poświęcony trzyletniemu Planowi Odbudowy Gospodarczej.
7. OSIĄGNIĘCIA GOSPODARCZE POLSKI — nr 1—2 (33—34) z 1—15 lutego 1947 r. str. 51—81.
8. SPRAWY WALKI Z DROŻYZNĄ I SPEKULACJA — szereg artykułów zamieszczonych w niniejszym numerze.

II

Red. JULIAN PODOSKI
Naczelnik wydziału prasy i informacji
Ministerstwa Przemysłu i Handlu

WALKA O UZDROWIENIE HANDLU

Sześć ustaw i trzy uchwały *)

Sześć ustaw i trzy uchwały Rady Ministrów w postaci odpowiednich rozporządzeń stanowią obszerny program oficjalny, zmierzający do przełamania przeżywanych obecnie trudności gospodarczych, do zwalczania spekulacji oraz drożyzny wywoływanej przez podziemie gospodarcze.

Ustawy te można podzielić na trzy grupy:

- 1) Mającą na celu powiększenie wpływów podatkowych i dostosowanie wymiarów podatkowych do faktycznych dochodów podatników, zwłaszcza **podatników rekrutujących się z tzw. warstw pośrednich.**

Do tej grupy zaliczyć należy:

a) ustawę o nadzorze nad wymiarem i poborem podatku gruntowego;

b) ustawę o obywatelskich komisjach podatkowych i lustratorach społecznych.

- 2) Mającą na celu poczynienie ułatwień dla kapitałów, które zgodnie z polityką gospodarczą Rządu mogą być pożytecznie i w sposób produktywny użyte w zakresie inwestycji, zakładania nowych przedsiębiorstw i budownictwa mieszkaniowego.

Do tej grupy zaliczyć wypada:

a) ustawę o ulgach inwestycyjnych;

b) ustawę o popieraniu nowego budownictwa.

*) Patrz Dzienniki Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej nr. nr.: 43 i 44.

3) Mającą na celu właściwe zorganizowanie handlu i tym bardziej odpowiednie zorganizowanie kontroli nad nim.

Do tej grupy zaliczyć trzeba:

a) ustawę o zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności z tym związanych;

b) ustawę o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym.

Z trzecią grupą ustaw, mających na celu zorganizowanie handlu i kontroli nad nim, są w ścisłym związku trzy uchwały Rady Ministrów:

1) o rozszerzeniu kompetencji i zakresu działania funduszu aprowizacyjnego;

2) o zorganizowaniu sieci domów towarowych;

3) o stabilizacji cen w sektorze państwowym i samorządowym.

Wzrost cen i spadek wynagrodzeń

Niepokojące zjawiska w naszym życiu gospodarczym, których świadkami byliśmy w ostatnich miesiącach, są:

1) wzrost cen wolnorynkowych;

2) spadek realnych wynagrodzeń, bijący szerokie masy pracujące.

W wielkiej mowie wygłoszonej 30 maja br. minister H. Minc wyliczył ewentualne przyczyny, które mogły wywołać wspomniane powyżej zjawiska:

a) nadmiar pieniędzy w obiegu, spowodowany nadmierną emisją;

b) zbyt mała i niewspółmierna do emisji masa towarowa;

c) niedostateczny import towarów z zagranicy;

d) zbyt duże wydatki na inwestycje;

e) zbyt wielka siła nabywczą części ludności, szczególnie niektórych warstw pośrednich;

f) słabe możliwości wykorzystania kapitałów nagromadzonych w sektorze prywatnym, i wreszcie

g) chaos i dezorganizacja w dziedzinie handlu.

Praktyka życia gospodarczego w Polsce wykazuje, że pięć pierwszych domniemyanych przyczyn nie istniało. Zadłużenie

skarbu Państwa w okresie od 1.I. do 22.V. br. spadło z 21 miliardów na 13,7 miliarda zł. Emisja pieniędzy w dn. 3 kwietnia br. wynosiła 70 miliardów zł — na dzień 22.V. br. wynosiła zaledwie 65,6 miliarda zł. Natomiast podaż towarów wzrasta. Poniżej podajemy tabelkę porównawczą głównych artykułów.

Wyszczególnienie	Jednostka miarv	Kwiecień 1946 r.	Kwiecień 1947 r.
Tkaniny wełniane	m	742 000	1 800 000
Tkaniny bawełniane	m	4 000 000	9 400 000
Tkaniny lniane	m	557 000	800 000
Jedwab	m	369 000	676 000
Cukier	t	17 430	23 976
Węgiel	t	1 900 000	2 745 000
Spirytus	l	2 688 000	5 530 000
Papierosy	szt.	326 000 000	617 000 000

Inaczej mówiąc nie można upatrywać przyczyny wzrostu cen w braku podaży towarowej. Wprawdzie nie wolno twierdzić, że już zlikwidowano głód towarowy, ale należy podkreślić tendencje likwidowania tego głodu przez rosnącą podaż artykułów pierwszej potrzeby. Mimo to — dobra wytwórcze w postaci produkcji zarówno rolnej jak i przemysłowej nie przynoszą należytego pożytku szerokim warstwom pracującym, lecz jak to ostatnio potwierdził minister przemysłu i handlu, dorabiają sfery najmniej do tego powołane i słusznie nazwane „sferami pośrednimi”. Takie czy inne pośrednictwo handlowe, mające ułatwić dystrybucję artykułów żywnościowych lub produkcji przemysłowej pomiędzy odbiorców detalicznych, najnieśluszniej zarabia **najwięcej**. O imporcie nie można twierdzić, że jest niedostateczny. Nie jest on o wiele mniejszy od zeszłorocznego.

Inwestycje czynione w sposób bardzo ogłędny i dostosowany ściśle do możliwości także nie wpływają na niepomysłne zjawiska w gospodarce narodowej.

Właściwe przyczyny zła

Tak więc z siedmiu ewentualnych przyczyn, jedynie trzy mają praktyczny wpływ na niepomysłną sytuację gospodarczą:

- 1) **nadmierna siła nabywcza części warstw pośrednich w mieście i na wsi;**
- 2) **brak właściwego ujścia dla kapitałów nagromadzonych przez sektor prywatny;**

3) dezorganizacja i brak kontroli nad handlem.

Ustawa o nadzorze nad wymiarem i poborem podatku gruntowego wywołana jest faktem słabego wpływania należności z niego. Jest to właściwie **jedyny podatek, obciążający wies** — zte jego ściąganie powoduje wiele ujemnych zjawisk. Powołanie komisarzy przy wojewodach i starostach, mających za zadanie usprawnienie wymiaru i ściągania tego podatku przy współudziale zorganizowanego aparatu poborców społecznych, powinno załatwić sprawę pomyślnie. W pewnych wypadkach Rząd będzie miał prawo zamieniać podatek w gotówce na wymiar w zbożu.

Smutnym i niestety nagminnie notowanym faktem jest **masowe ukrywanie dochodu i masowe również fałszowanie ksiąg handlowych**. W przeciwdziałaniu tym nadużyciom Rząd przewidział instytucje tzw. lustratorów społecznych. Obywatelskie komisje podatkowe, na podstawie znajomości terenu i podatników, będą mogły skutecznie zapobiegać ukrywaniu dochodów i fałszowaniu ksiąg podatkowych. Nie należy jednak uważać tego za dążenie do jakichkolwiek bądź represji w stosunku do solidnych, trwałych i prowadzących uczciwie księgi firm handlowych i ich właścicieli. Akcja rządowa ma na celu **ujawnienie podziemia gospodarczego nie płacącego podatków**.

Ujawnić kapitały!

Nader ważna dziedzina — znalezienie uczciwego ujścia dla kapitałów nagromadzonych w sektorze prywatnym — również jest troską Rządu. Ułatwienie możności ujawnienia ich bez konsekwencji skarbowo-karnych, przyczyni się niewątpliwie do spożytkowania gotowizny w budownictwie mieszkaniowym, w imporcie towarowym z zagranicy, w tworzeniu przedsiębiorstw na Ziemiach Odzyskanych. Jest to **ostatnia szansa ujawnienia ukrywanych zasobów pieniężnych i celowego spożytkowania ich dla dobra ogólnego**, rzecz oczywista, gwarantującego również uczciwy dochód dla posiadaczy.

Ostatnia grupa ustaw, dotycząca organizacji i kontroli nad handlem, ma na celu ułatwienie Rządowi selekcji wśród kupiectwa, tj. wybrania spośród niego **zawodowych, wyszkolonych i uczciwych kupców**, z usunięciem piany powojennej, która wdarła się ostatnio w ich szeregi. Ta praca będzie przeprowadzona w ścisłej łączności z samonżadem gospodarczym i ze zrzeszeniami kupieckimi.

Kontrola i organizacja handlu

Ustawa o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym tworzy aparat do ustalania cen w postaci komisji notowań i komisji cennikowych, powołując zarazem społeczne komisje kontroli cen, wyłonione przy radach narodowych i uzbrojone w możliwość stosowania ostrych i bezwzględnych sankcji. To, co było powiedziane powyżej, dotyczy ustaw. Jeśli chodzi o podstawowe uchwały Rady Ministrów w zakresie polityki gospodarczej, to na pierwsze miejsce wysunąć należy sprawę funduszu aprowizacyjnego. Dotychczasowe doświadczenie potwierdziło, że działanie jego należy rozszerzyć i zwalczyć niedowład hurtu w zakupach, zarówno w handlu spółdzielczym jak i państwowym i prywatnym. **Fundusz Apropowizacyjny powinien zetknąć się bezpośrednio z dotowym aparatem spółdzielczym, państwowym i prywatnym.** Przedstawiciele funduszu Apropowizacyjnego w powiatach i województwach powinni się stać istotnymi reprezentantami zbożowej polityki państwa. Koordynacja działalności wszystkich trzech rodzajów aparatów: państwowego, spółdzielczego i prywatnego powinna być jak najmocniej podkreślona. Wykluczy to szkodliwą działalność tzw. „dzikich” kupców zbożowych, uprawiających okolicznościową spekulację.

Druga uchwała Rady Ministrów dotyczy głośnej już dzisiaj sprawy domów towarowych. Tworzone one będą z tą myślą przewodnią, że zagadnienie uregulowania cen w sposób odpowiadający wymaganiom Państwa oraz szerokich mas pracujących nie może być rozwiązane jedynie w drodze zarządzeń administracyjnych. Powinny istnieć wzorowe ośrodki spółdzielcze i państwowe, które by potrafiły prowadzić handel według nowoczesnych metod, przy zużyciu najmniejszych kosztów i przy osiągnięciu możliwie największych zysków netto. **Domy towarowe nie zamierzają wypierać handlu prywatnego, lecz mogą i będą wywierać pewną presję ekonomiczną, zmuszającą kupiectwo innych sektorów do uczciwej kalkulacji i poprawnego traktowania cen.**

Trzecia uchwała Rady Ministrów dotyczy sprawy **stabilizacji cen w sektorze państwowym i samorządowym.** Rząd zdecydował się na stanowcze i zdecydowane ustabilizowanie cen, oparte na przesłankach, zmierzających do ewentualnej nawet niżki. Rada Ministrów powzięła decyzję zabraniającą z dniem 20.V. br. wszelkich zwyżek cen towarów i usług w sektorach państwowym i samorządowym.

Bitwa o handel

To wszystko, co powiedziano o pełnomocnictwach dla Rządu w celu skutecznego zwalczania niezdrowych stosunków w handlu, da się określić ogólną nazwą, wysuniętą przez ministra przemysłu i handlu, H. Minca: **bitwa o handel**. Jak słusznie twierdzi generalny projektodawca ustaw i uchwał Rady Ministrów, minister Minc: „czerwoną nicią poprzez wszystkie projekty ustaw przewija się myśl o współpracy społeczeństwa z Rządem, w celu osiągnięcia tych wielkich zamierzeń, które ustawy wysunęły”. Uchwalone ustawy dają możliwość szerokim masom ludowym wzięcia udziału w realizowaniu zadań postawionych przez Rząd, co z kolei wzmocni siłę aparatu rządowego.

Nasze czynniki oficjalne dokładnie zdają sobie sprawę z tego, że **bez szerokiego udziału społeczeństwa w akcji uzdrawiającej handel nie może być mowy o skutecznej walce z drożyzną**. Akcja kontroli społecznej cen będzie wielką akcją społeczną.

Ponieważ niektóre koła uważają program Rządu za pewnego rodzaju usiłowanie, dążące do zmiany modelu gospodarczego Polski przez wyeliminowanie z niego lub krańcowo pousunięte ograniczenie sektora prywatnego, stwierdzić należy, że nikt nie ma zamiaru zmienić tego modelu. Walka ze spekulacją i drożyzną oraz przeciwstawienie się nadmiernej sile nabywczej nie może być uważane za dążenie do jakichkolwiek bądź zmian zasadniczych. Program Rządu precyzuje dodatkowo charakter naszego modelu gospodarczego, ustalając miejsce dla sektora prywatnego, jako sektora współdziałającego z Państwem. To samo dotyczy zakresu działania spółdzielczości. Musimy ją jedynie wzmocnić i usprawnić.

Program walki z drożyzną i spekulacją świadczy wyraźnie o zdecydowanej postawie Rządu reprezentującego istotne interesy szerokich warstw pracujących w Polsce. **Przyszeli czas realizacji sprawiedliwego podziału dochodu społecznego między ludzi pracy, dochodu, jaki daje nam wzmózona produkcja**. Powinniśmy wszyscy zdać sobie sprawę z nowej rzeczywistości gospodarczej. Jej główną treścią jest interes powszechności społecznej, nie zaś interes jednostek czy też warstw pośrednich, dbających jedynie o własną korzyść.

Dr ST. L.
Radca prawny Ministerstwa Aproprowizacji

PODATEK GRUNTOWY W ŚWIETLE USTAWODAWSTWA

I

Ustawodawstwo Polski Demokracji Ludowej zrealizowało zgodnie z programem wielkich reform społecznych zasadę skomasowania, połączenia w jednym podatku rozlicznych podatków obciążających przede wszystkim mniejsze gospodarstwa rolne. W okresie przedwrześniowym ilość przeróżnych podatków była jednym z głównych powodów zubożenia wsi polskiej.

Po wygaśnięciu z dniem 31 grudnia 1945 r. mocy obowiązującej dekretu z dnia 13 kwietnia 1945 r. o reformie samorządowego systemu podatkowego — opublikowane zostały dwa podstawowe akty ustawodawcze: dekrety z dnia 20 marca 1946 r. o podatkach komunalnych i o finansach komunalnych, wprowadzające jeden zasadniczy podatek od gospodarstw rolnych, a mianowicie podatek gruntowy, likwidujące jednocześnie istniejącą od 1939 r. mozaikę podatków: wyrównawczego, drogowego oraz inwestycyjnego.

Rolnicy, którzy płacą podatek gruntowy nie płacą już podatku dochodowego, jeżeli obok przychodów z gospodarstwa rolnego nie posiadają bądź wcale innych źródeł przychodów, bądź też jeżeli dochód roczny z tych źródeł nie przekracza kwoty zwolnionej od podatku dochodowego.

W praktyce gospodarstwa rolne obciążone są jednym skomasowanym podatkiem gruntowym o charakterze podatku dochodowego, którego podstawę stanowi przychód z gospodarstwa w roku poprzedzającym rok podatkowy.

W dniu 2 czerwca br. Sejm Ustawodawczy uchwalił jednocześnie z innymi ustawami również i ustawę o nadzorze nad wymiarem i poborem podatku gruntowego.

II

Jakie okoliczności skłoniły Rząd Rzeczypospolitej do wniesienia do Sejmu projektu ustawy o nadzorze nad wymiarem i poborem podatku gruntowego, a Sejm Ustawodawczy do jej uchwalenia?

W jednym ze swoich przemówień w okresie poprzedzającym wniesienie pod obrady Sejmu projektów rządowych wymienionych aktów ustawodawczych — przewodniczący Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów i minister przemysłu i handlu, H. Minc, charakteryzując sytuację gospodarczą kraju, wskazał jako jedną z przyczyn zwyżki cen i akcji spekulacyjnej — **nadmierną siłę nabywczą niektórych spekulacyjnych elementów na wsi, elementów,**

„które dorobiły się na wysokich cenach artykułów rolnych, które odbudowały swoje gospodarstwa, które nie dostarczały kontyngentów i nie płaćły podatków...”

„... nie ma takiej siły — kontynuuje min. Minc — takich fabryk, takiej produkcji, która by nastarczyła na tę rosnącą nieograniczoną siłę nabywczą tych elementów spekulacyjnych, o ile tej sytuacji, która jest obecnie, nie zostanie położony kres”.

Zadaniem ustawy o nadzorze nad wymiarem i poborem podatku gruntowego jest przeprowadzenie na odcinku wsi powszechnej kontroli płaćności podatku gruntowego w oparciu o organizacje społeczne celem uchwycenia elementów spekulacyjnych, uchylających się systematycznie od tego obowiązku.

III

Aby sformułowane wyżej cele zrealizować:

A. Ustawa powołuje wojewódzkich i powiatowych pełnomocników rządowych do spraw podatku gruntowego, odpowiedzialnych za właściwy wymiar i terminowy pobór podatku gruntowego w terytorialnym zakresie ich działania. Pełnomocnicy rządowi do spraw podatku gruntowego współdziałają z właściwymi izbami i urzędami skarbowymi.

Pełnomocnikom rządowym do spraw podatku gruntowego oraz działającym w porozumieniu z nimi władzom skarbowym

służy **prawo kontroli** czynności władz związku samorządu terytorialnego, związanych z wymiarem podatku gruntowego, kontrolą wszelkich materiałów w zakresie akcji wymiarowej i poborem podatku gruntowego. Władze związków samorządu terytorialnego obowiązane są nadto udzielać pełnomocnikom rządowym do spraw podatku gruntowego wszelkich wyjaśnień oraz dostarczyć na żądanie w określonym terminie danych statystycznych o postępach akcji wymiaru i poboru podatku gruntowego.

Pełnomocnicy rządowi do spraw podatku gruntowego obowiązani są w **razie stwierdzenia uchybień** wydać **bezwzględnie stosowne zarządzenia** i podać je do wiadomości władzy skarbowej.

B. Ustawa wprowadza instytucję **poborców społecznych**, rekrutujących się przede wszystkim spośród członków rad narodowych oraz organizacji społecznych, działających w środowisku miejskim. Sposób i tryb powoływania poborców społecznych dla podatku gruntowego ustalony zostanie rozporządzeniem ministra administracji publicznej i Ziem Odzyskanych w porozumieniu z ministrem skarbu i ministrem aprowizacji.

C. Ustawa upoważnia Radę Ministrów do wprowadzenia obowiązku całkowitego lub częściowego uiszczania podatku gruntowego w ziemiopłodach na obszarze całego państwa lub w jego częściach dla wszystkich gospodarstw lub niektórych tylko kategorii.

W razie powzięcia przez Radę Ministrów uchwały o obowiązku całkowitego lub częściowego uiszczania podatku gruntowego w ziemiopłodach powołany zostanie główny pełnomocnik Rządu do spraw podatku gruntowego, podległy ministrowi aprowizacji. W tym wypadku pełnomocnicy rządowi do spraw podatku gruntowego przy wojewodach, starostach i prezydentach miast wydzielonych mianowani będą na wniosek głównego pełnomocnika Rządu do spraw podatku gruntowego i podlegać będą terytorialnie właściwym wojewódzkim wydziałom aprowizacji w tym zakresie ich działania, który dotyczyć będzie wymiaru, poboru, gromadzenia i magazynowania ziemiopłodów.

Ustawa o nadzorze nad wymiarem i poborem podatku gruntowego weszła w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą do dnia 30 czerwca 1948 r.

Rada Ministrów upoważniona jest do przedłużenia mocy obowiązującej tej ustawy w drodze rozporządzenia.

Właściwa i konsekwentna realizacja założeń tej ustawy odegra niepoślednią rolę w walce o wykonanie trzyletniego planu gospodarczego.

Zapewniając Państwu odpowiednie źródła dochodów przez ujawnienie pełnych sum podlegających opodatkowaniu i likwidację niezasłużonego uprzywilejowania warstw pośrednich, a w szczególności elementów spekulacyjnych na wsi — ustawa przyczyni się do przyspieszenia tempa wzrostu i sprawiedliwego podziału dochodu narodowego i do podniesienia stopy życiowej i dobrobytu warstw pracujących.

KOMISJE OBYWATELSKIE I LUSTRATORZY SPOŁECZNI

Stwierdzono, że pewne warstwy naszego społeczeństwa usiłują wprowadzić władze skarbowe w błąd, nie zgłaszając sum podlegających opodatkowaniu, lub też zmniejszając ich wysokość. Wykroczenia tego rodzaju są jednym z objawów szkodnictwa politycznego i powojennej demoralizacji. Zaznaczyć należy, że kwoty podatkowe od robotników i urzędników wpływają regularnie, natomiast warstwy tzw. pośrednie, które mają dochody niepomiarne wyższe, nie wpłacają podatków w należytej wysokości. Takj stan rzeczy przynosi szkodę naszej gospodarce narodowej i winien pociągnąć za sobą interwencję ze strony zdrowo myślących elementów społeczeństwa.

W związku z tym ukazała się: „Ustawa o obywatelskich komisjach podatkowych i lustratorach społecznych”.

Obywatelskie komisje podatkowe

Działalność naszych urzędów skarbowych musi mieć nie tylko rzeczywiste, lecz i moralne poparcie czynnika społecznego, który wespół z „ludźmi urzędu” ma uchronić skarb Państwa przed szkodami powodowanymi przez nieuczciwych podatników.

W tym celu ustawa wyłoniła **obywatelskie komisje podatkowe**. OKP składa się z przewodniczącego, jego zastępcy, 12 ławników i tyluż ich zastępców, **powołanych przez właściwe powiatowe, albo miejskie rady narodowe**. Kompetencje danej OKP pokrywają się z **właściwością miejscową** urzędu skarbowego.

Obywatelska Komisja Podatkowa orzeka w komplecie składającym się z przewodniczącego (albo jego zastępcy) oraz

4 ławników, wyznaczonych przez przewodniczącego lub zastępcę komisji. W posiedzeniach OKP uczestniczy przedstawiciel zespołu lustratorów społecznych, mający głos doradczy.

Siedzibą OKP jest urząd skarbowy, który załatwia jej sprawy biurowe.

Do zakresu działania OKP należy orzekanie o wysokości podstawy opodatkowania w zakresie podatków bezpośrednich i danin, pobieranych na rzecz skarbu Państwa, w sprawach przekazywanych jej przez urząd skarbowy. Urząd skarbowy przekazuje komisji sprawy wtedy, gdy dane księgi handlowe lub podatkowe, zeznania, wykazy itp. nastroczą mu wątpliwości co do prawdziwości danych zgłoszonych przez podatnika. OKP winna wydać orzeczenie najpóźniej miesiąc od daty otrzymania sprawy z urzędu. OKP orzeka według swobodnego uznania. Za interesowany podatnik ma prawo apelować do właściwej terytorialnej komisji odwoławczej przy izbie skarbowej.

Jak widać z powyższego, celem ustawy jest przyciągnięcie czynnika obywatelskiego do współpracy w obronie przed przestępczym działaniem nieuczciwych podatników.

Lustratorzy społeczni

Równorzędnym organem społecznym, mającym za zadanie okazanie pomocy władzom skarbowym do właściwego wymiaru podatków, są tzw. lustratorzy społeczni. Powołują ich właściwe terytorialne i powiatowe rady narodowe.

Lustrator społeczny pracuje pod nadzorem naczelnika danego urzędu skarbowego w ramach ogólnych instrukcyj, w zespołach, pod kierownictwem jednego z lustratorów. Kierownika lustratorskiego wyznacza dyrektor izby skarbowej na wniosek okręgowego lustratora społecznego.

W celu koordynacji pracy lustratorów społecznych, kontroli nad nią, szkolenia i instruowania, wojewódzka rada narodowa powołuje i deleguje do właściwej izby — okręgowego lustratora społecznego. Podlega on dyrektorowi izby skarbowej i ma obowiązek stosowania się do udzielonych mu instrukcyj i wskazówek. Nie posiada natomiast prawa wydawania zarządzeń i zleceń władzom skarbowym ani też przeprowadzania inspekcji tych władz.

Zadania lustratorów społecznych polegają:

1) na współdziałaniu z urzędami skarbowymi i ochroną skarbową, w celu ujawniania osób uchylających się od podatków, lub też uprawiających nielegalny proceder zarobkowy;

2) na współdziałaniu z urzędami skarbowymi w samym procesie poboru podatków i danin;

3) na zbieraniu i pisemnym komunikowaniu urzędom skarbowym danych, mogących mieć wpływ na ustalenie obowiązku podatkowego, jego rozmiarów, oraz na pobór już ustalonych zobowiązań podatkowych.

Lustratorzy społeczni korzystają z uprawnień przysługujących władzom skarbowym i organom ochrony skarbowej RP.

Urząd skarbowy ma obowiązek wykorzystania faktycznego materiału, dostarczonego przez lustratora społecznego. Jeżeli materiał ten uważa za niewystarczający, może w ciągu 14 dni od otrzymania wniosku lustratora przekazać wątpliwości do rozstrzygnięcia OKP.

Z przesłanek ustawy wynika, że lustrator społeczny ma być czymś w rodzaju „oka społecznego”, nadzorującego przebieg określania możliwości płatniczych podatników i wyszukującego ukrywających się.

W czasie ostatniej debaty sejmowej minister H. Minc podkreślił konieczność udziału czynnika społecznego w pracy nad uzdrowieniem stosunków gospodarczych w kraju.

Wymienione obywatelskie komisje podatkowe i instytucja lustratorów społecznych skupią tysiące uczciwych obywateli, którzy dla dobra ogólnego wezmą udział w trudnej pracy uzdrawiającej stosunki gospodarcze i wychowującej nasze społeczeństwo.

Inż. ZBIGNIEW KOWALEWSKI
Wicedyrektor departamentu inwestycji CUP

ROLA USTAWY O ULGACH INWESTYCYJNYCH

Do naczelných zadań gospodarczych, wobec których sta-
nęło odrodzone Państwo Polskie, należy odbudowa gospodar-
stwa narodowego.

Zadanie to podjął Plan Odbudowy Gospodarczej, stawia-
jąc sobie za cel podniesienie stopy życiowej warstw pracują-
cych ludności powyżej poziomu przedwojennego w możliwie
krótkim czasie.

Tempo odbudowy w decydującej niemal mierze uzależnio-
ne jest od rozporządzalnych środków finansowych. Wobec
bardzo ograniczonych kredytów i dostaw zagranicznych tempo
odbudowy zależy przede wszystkim od wielkości zmobilizowa-
nych na ten cel środków krajowych.

Ogół środków użytych w roku ubiegłym na inwestycje wy-
niósł w stosunku do całkowitego dochodu narodowego 23%.
Zmobilizowane na inwestycje środki krajowe w stosunku do
dochodu narodowego wyniosły 19%.

Miarą wysiłku jest tu porównanie z okresem przedwojennym,
kiedy przeciętne nakłady inwestycyjne w stosunku do
dochodu narodowego wynosiły w poszczególnych latach od
9 do 13%.

Przeznaczenie stosunkowo znacznych nakładów na cele
inwestycyjne umożliwione zostało dzięki planowej polityce
Rządu oraz wskutek większej dyspozycyjności środków finan-
sowych i gospodarczych, co jest z kolei wynikiem przeprowa-
dzonych reform gospodarczo-społecznych.

Celem realizacji planu inwestycyjnego w roku bieżącym
podjęta została mobilizacja środków, przewidująca użycie na

cele inwestycyjne 2,8 miliarda złotych przedwojennych. Zwiększenie środków uzyskane zostanie przy tym nie przez powiększenie obciążenia dochodu narodowego, lecz wskutek zwiększenia dochodu narodowego.

Zestawiając wkład poszczególnych sektorów w odbudowę kraju należy podkreślić mały udział sektora prywatnego.

Korzystnie tutaj odcina się jedynie drobne rolnictwo, które wysiłki swoje w dziedzinie odbudowy wsi harmonizuje z wysiłkami Państwa.

Natomiast pozostałe znaczne kapitały prywatne w dużej części nie wciągnęły się do dzieła odbudowy, szukając doraźnych lokat o charakterze spekulacyjnym, lub tkwiąc w przyśłowiowej pończosze.

Wśród wielu przyczyn tego stanu rzeczy, jak nieopatrzne uleganie podszeptom podziemia, podrywającego zaufanie do istniejących stosunków, chęć szukania nadmiernych i nieusprawiedliwionych gospodarczo zysków, występuje również obawa przed ujawnieniem posiadanych kapitałów, które nie zawsze pochodzą z legalnych źródeł zarobkowych.

Z natury rzeczy możliwość oddziaływania Państwa na zagadnienia gospodarcze pozostawione sektorowi prywatnemu jest ograniczona. Niemniej jednak Państwo posiada skuteczne środki na regulowanie stosunków gospodarczych wewnątrz sektora prywatnego przez zarządzenia polityczno-gospodarcze oraz drogą określonych aktów prawnych.

Takim aktem prawnym jest ustawa o ulgach inwestycyjnych, uchwalona przez Sejm w dniu 2 czerwca 1947 r.

Celem ustawy jest skierowanie kapitałów prywatnych do wzięcia udziału w gospodarczej odbudowie kraju.

Na mocy tej ustawy kapitały prywatne, skierowane w określonym terminie na cele inwestycji, objęte zostają „amnestią gospodarczą”. Sumy wydatkowane na inwestycje:

- 1) nie podlegają dochodzeniu przez władze skarbowe co do ich pochodzenia,
- 2) zwolnione zostają od podatku, pobieranego na podstawie dekretu z d. 13 kwietnia 1945 r. o nadzwyczajnym podatku od wzbogacenia wojennego, jeżeli nie zostały już opodatkowane tym podatkiem przed wejściem w życie omawianej ustawy,

- 3) zwolnione zostają od podatku dochodowego, pobieranego na podstawie dekretu z dn. 8.I.1946 r., jeżeli nie zostały już opodatkowane tym podatkiem przed wejściem w życie ustawy. Zastrzeżone zostało tu jednak, że przepis ten nie dotyczy sum, pochodzących z dochodów, osiągniętych po wejściu w życie ustawy o ulgach inwestycyjnych, tj. po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw RP.

Ponadto zaznaczono, że sumy wydatkowane na inwestycje mogą pochodzić zarówno z zasobów w walucie krajowej, jak i w walutach obcych, także w należnościach lub innych wartościach, posiadanych w kraju lub zagranicą.

Za inwestycje w rozumieniu tej ustawy uważa się:

- 1) odbudowę, przebudowę lub budowę nieruchomości,
- 2) założenie nowego przedsiębiorstwa na terenach Ziemi Odzyskanych,
- 3) nabycie lub wydzierżawienie nieruchomości mieszkalnych, przemysłowych oraz przedsiębiorstw przemysłowych wszelkiego rodzaju, dokonane na zasadzie dekretu z dn. 6.XII.46 o przekazaniu przez Państwo mienia nierolniczego na obszarze Ziemi Odzyskanych i b. Wolnego Miasta Gdańska,
- 4) uwidocznione w księgach powiększenie kapitału zakładowego lub obrotowego przedsiębiorstw już istniejących,
- 5) założenie innych przedsiębiorstw, które określi rozporządzenie ministra przemysłu i handlu,
- 6) przywóz towarów z zagranicy na podstawie otrzymanych zezwoleń, stwierdzających, że przywóz ten podlega przepisom omawianej ustawy.

Ulgę stosują się do wyszczególnionych w punktach 4 i 5 inwestycji, jeżeli zostaną dokonane i zgłoszone właściwemu urzędowi skarbowemu w terminie do dnia 31 sierpnia 1947 r., a w stosunku do inwestycji wyliczonych w pozostałych punktach — jeżeli zostaną dokonane i zgłoszone w terminie do dnia 31 grudnia 1947 r.

Jeżeli całkowite zużycie na inwestycje zgłoszonych sum nie może nastąpić w terminie do dn. 31 grudnia br., termin zużycia może być przedłużony do dn. 30.VI.48 r. a nawet dłużej, jednak już w drodze rozporządzenia ministra przemysłu i handlu w porozumieniu z ministrami skarbu, pod warunkiem zgło-

szenia przed 31 grudnia całej sumy, przeznaczonej na inwestycję.

Jak wynika z powyższych przepisów, zadaniem ustawy jest wzmoczenie zdrowego ruchu inwestycyjnego na odcinku inicjatywy prywatnej, ze zwróceniem szczególnej uwagi na rolę tej inicjatywy w dziele zagospodarowania Ziemi Odzyskanych.

Państwo w drodze ustawy o ulgach inwestycyjnych udzieliło amnestii nieujawnionym dotąd kapitałom prywatnym pod jednym warunkiem: zharmonizowania dalszej działalności tych kapitałów z zadaniami narodowego planu gospodarczego.

Zharmonizowanie wszelkiej działalności gospodarczej z zasadniczymi wytycznymi planów państwowych jest kardynalną zasadą gospodarki planowej i przedstawiciele tzw. inicjatywy prywatnej we własnym interesie winni zrozumieć, że rola i pomysły rozwój gospodarki prywatnej w Polsce uwarunkowane są przede wszystkim umiejętnością podporządkowania się tej dziedziny życia gospodarczego zasadniczym celom gospodarczym społeczeństwa.

CZESŁAW BUSCHKE
Naczelný dyrektor PCH

KONCESJONOWANIE HANDLU

2 czerwca br. Sejm RP uchwalił ustawę o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych.

Celem ustawy jest stworzenie należytej organizacji handlu i uchronienie kupiectwa przed nieuczciwą konkurencją.

Ażeby zrozumieć powstanie tak postawionego celu ustawy należy nie tylko zdawać sobie sprawę z pewnego chaosu panującego dotychczas w handlu, ale też przede wszystkim sięgnąć do przyczyn tego chaosu.

Przyczyny te wywodzą się już od pierwszych dni okupacji, kiedy to wielu ludzi pozbawiono pracy, a wtedy chwycili się oni handlu. Handel stanowił dla tych ludzi źródło utrzymania, a jednocześnie był poważnym narzędziem walki gospodarczej z okupantem, po pierwsze dlatego, że sabotował wszelkie jego zakazy w zakresie handlu, po drugie — przyczyniał się do zaopatrzenia ludności polskiej, którą okupant chciał wygłodzić, a po trzecie „drenował” rynek nie pozostawiając okupantowi nadwyżek na rekwizycję. Do handlu garnał się każdy, kto miał przygotowanie i kto go nie miał, toteż handlowali prawie wszyscy.

A później w momencie przełomowym przyszedł sprzyjający okres dla tzw. elementów „przedsiębiorczych”, inaczej zwanych szabrownikami, którzy pokaźnie się wzbogacili i kiedy w miarę stabilizowania się stosunków szabier został ukrócony, elementy te zajęły się handlem. Dawni szabrownicy zdążyli już przyzwyczaić się do łatwych zarobków, a odzwyczaić się od pracy.

W tych warunkach ludzi zajmujących się obecnie handlem można podzielić na **trzy kategorie.**

Pierwszą kategorię stanowią **fachowcy, dobrzy kupcy zawodowi**, dla których handel jest nie tylko podstawą zarobkowania, ale i treścią ich życia, czynnym udziałem w odbudowie Państwa i uczestnictwem w procesie gospodarczym. I tych należy popierać.

Drugą kategorię stanowią ci, którzy przyzwyczaili się do handlu. **Handel stał się ich drugim zawodem**. Rozpoczęli jeszcze w czasie okupacji i prowadzą go, choć nie zawsze umieją prowadzić, nie mają jednak odwagi oderwać się, by próbować szczęścia w innym czy poprzednim swoim zawodzie. A jeżeli poprzedni warsztat pracy został w czasie wojny zniszczony, to tym **trudniej** oderwać się im od handlu. Tych należałoby zwerfikować.

Do tej kategorii zaliczyć można także i te różne kupcowe, które prowadzą jakieś interesy handlowe jako uboczne źródło zarobkowania z powodu tego, że „mąż źle zarabia”.

Do trzeciej kategorii należą „kupcy”, których trzeba pisać w cudzysłowie, gdyż z handlem nie łączy ich ani umiejętność zawodowa, ani moralność, jaka jest niezbędna w zawodzie kupieckim, ani też chęć brania udziału w postępie gospodarczym i odbudowie kraju. Nie łączy ich z handlem nic prócz **chęci szybkiego i nieuczciwego wzbogacenia się**. I tych należałoby z handlu usunąć.

Ustawa stwarza wszelkie możliwości **popierania w handlu** pierwszych, **weryfikacji** drugich i **wykluczenia** trzecich. Dlatego też minister przemysłu i handlu może uzależnić zawodowe wykonywanie wszystkich lub niektórych zarobkowych czynności handlowych albo prowadzenie przedsiębiorstw handlowych od uprzedniego zezwolenia władz przemysłowych.

Znaczy to, że **przedsiębiorstwa handlowe** wolno będzie otwierać dopiero **po uzyskaniu na to zezwolenia** i po uiszczeniu odpowiedniej opłaty za zezwolenie. Jak wysoka ma być ta opłata ustawa nie określa. Określi to **zapowiedziane rozporządzenie wykonawcze**.

Nowe przedsiębiorstwa handlowe będą przeto **koncesjonowane**.

Jakiego szczebla władze przemysłowe udzielać będą koncesji, w jakim trybie i na jakich warunkach, określi w rozporządzeniu wykonawczym minister przemysłu i handlu po zasięgnięciu opinii naczelnych organizacji samorządu gospodarczego i naczelnych zrzeszeń kupieckich.

W każdym razie przed udzieleniem zezwolenia na zawodowe wykonywanie czynności handlowych, albo na prowadzenie przedsiębiorstwa handlowego, **władza przemysłowa będzie zasięgała opinii właściwych branżowo zrzeszeń kupieckich.** Opinie branżowe zrzeszeń kupeckich stanowiąc będą w rękach tych zrzeszeń poważny środek samooczyszczenia handlu.

Ustawa nie obejmuje przedsiębiorstw handlowych państwowych, spółdzielczych i samorządowych.

Dla tych przedsiębiorstw istnieje szeroko i sprawnie zorganizowana kontrola, a ponadto odnośnie przedsiębiorstw handlowych sektora państwowego jest stosowana w praktyce zasada, że celowość rozbudowy sieci tych przedsiębiorstw ocenia się centralnie.

Należy oczekiwać, że wykonanie ustawy przyniesie uzdrowienie tak bardzo nadwyrężonego przez naleciałości wojenne naszego aparatu handlowego i przyczyni się do przywrócenia dobrego imienia uczciwym kupcom, co im zasłużenie przecież i sprawiedliwie należy się od opinii publicznej, a co najważniejsze, uporządkuje rynek, ukróci spekulację, spowoduje uspokojenie huśtawki cen przez wyeliminowanie z handlu tych, którzy specjalnie żerowali na nieuzasadnionym gospodarczo podwyższeniu cen.

Mgr WACŁAW DAWIDOWICZ
Naczelnik wydziału Biura Cen
Ministerstwa Przemysłu i Handlu

ZWALCZANIE DROŻYZNY I NADMIERNYCH ZYSKÓW W OBROTCIE HANDLOWYM

Ustawa o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym otwiera nowy etap polityki gospodarczej Państwa na odcinku cen.

Ustawa ta wzbudziła najwyższe zainteresowanie opinii publicznej. Wynikało ono m. in. z nasilenia działalności elementów spekulacyjnych i związanego z tym braku towarów na rynku, oraz nieuzasadnionego gospodarczo wzrostu cen, jak też z niewątpliwej niedoskonałości dotychczasowego systemu regulowania cen wolnorynkowych.

Tak się stało, że potrzeba stworzenia narzędzia do walki ze spekulacją nadała niejako ton całej ustawie: wyraziło się to m. in. w samej redakcji tytułu ustawy, która rezygnując z przyjętej w dotychczasowych projektach formuły „ustalania i kontroli cen”, poszła po linii zaakcentowania specjalnego jej charakteru jako instrumentu do walki z drożyzną i spekulacją.

Również w dyskusjach zarówno prasowych jak i parlamentarnych podkreślano niemal wyłącznie te momenty ustawy, które dają Rządowi i społeczeństwu możliwość zwalczania drożyzny i spekulacji.

Nie ulega dyskusji, że jednym z podstawowych aspektów ustawy o zwalczaniu drożyzny jest właśnie cel wymieniony w jej tytule i że nie można nie doceniać tego gospodarczo i politycznie pierwszoplanowego zadania.

Niemniej jednak byłoby nieuzasadnione nadawanie tej ustawie wyłącznie powyższego znaczenia, gdyż w rzeczywistości jest ona znacznie **pełniejszym instrumentem polityki cen.**

Właściwym i najistotniejszym zadaniem polityki cen wino być osiągnięcie podziału strumienia wpływających na rynek wewnętrzny dóbr gospodarczych w sposób zgodny z charakterem i podstawowymi zadaniami państwa.

Aby państwo mogło jednak tak rozumianą politykę cen realizować — musi, poza przepisami karnymi, rozporządzać szeregiem innych jeszcze elementów, umożliwiających pozytywną twórczą działalność na odcinku obrotu handlowego.

Konieczne jest mianowicie ustalenie w drodze przepisów prawnych **form** oraz **trybu postępowania**, w ramach których będą dokonywane ze strony Państwa zarówno **obserwacja**, jak **ustalenie** oraz **kontrola** cen.

Ustawa o zwalczaniu drożyzny zawiera postanowienia dotyczące wszystkich powyższych zagadnień, co uzasadnia słuszność wyrażonego wyżej poglądu, iż jest ona nie tylko nowym systemem norm represyjnych, skierowanych przeciwko nieuczciwym kupcom i spekulantom, ale też i nowym instrumentem polityki cen we właściwym tego słowa znaczeniu.

KOMISJE NOTOWAŃ

Podstawowym warunkiem celowej i skutecznej polityki wewnętrznej państwa na odcinku cen jest posiadanie aktualnego i prawidłowego obrazu ich kształtowania się w kraju.

Zadanie to jest szczególnie doniosłe przy trójsektorowym modelu ekonomicznym, według którego ukształtowane jest nasze gospodarstwo narodowe.

Ustawa o zwalczaniu drożyzny oraz rozporządzenia wykonawcze czynią zadość powyższej potrzebie przez wprowadzenie instytucji **komisji notowań**. Komisje notowań powoływane są przez prezydentów m. st. Warszawy i m. Łodzi, starostów i prezydentów miast wydzielonych. Dokonywują one notowań cen rynku wewnętrznego. Okręgowe wyniki tych notowań komisje notowań przesyłają właściwym terytorialnie komisjom cennikowym.

1. Skład i organizacja komisji notowań

W skład komisji notowań, powołanych przez prezydentów m. st. Warszawy i m. Łodzi i miast wydzielonych, wchodzi trzech wyznaczonych przez prezydenta miasta pracowników zarządu miejskiego z wydziałów (referatów): przemysłowego i aprowizacji.

W skład komisji notowań, powołanych przez starostów, wchodzi trzech wyznaczonych przez starostę pracowników starostwa z referatów: przemysłowego, aprowizacji i rolnego.

Prezydenci m. st. Warszawy i m. Łodzi, jak również prezydenci miast wydzielonych oraz starostowie wyznaczają jednocześnie po jednym zastępcy członków komisji. Zastępca członka bierze udział w obradach komisji notowań w razie nieobecności członka komisji, którego zastępuje.

Członkowie komisji notowań i ich zastępcy nie mogą być członkami ani zastępcami członków komisji cennikowych.

Obowiązki przewodniczącego komisji notowań pełni pracownik z wydziału (referatu) przemysłowego właściwego zarządu miejskiego (starostwa).

Biuro komisji notowań prowadzi wydział (referat) przemysłowy zarządów m. st. Warszawy, m. Łodzi, zarządów miast wydzielonych lub starostw.

2. Zakres działania komisji notowań

Do zakresu działania komisji notowań należy:

- a) notowanie cen targowych, hurtowych i detalicznych, płaconych przez kupujących na targu za artykuły spożywcze,
- b) notowanie innych cen na zlecenie władz przemysłowych,
- c) niezwłoczne komunikowanie notowań właściwym terytorialnie komisjom cennikowym,

3. Zasady działania komisji notowań

Minister przemysłu i handlu ustali w drodze zarządzeń wykazy towarów lub ich grup, których ceny winny być notowane przez komisje notowań.

Dla dokonywania notowań cen w terminie komisja notowań wyznacza swych korespondentów, których liczbę ustala przewodniczący komisji w zależności od potrzeb miejscowych spośród osób odznaczających się znajomością rynku i zasad obrotu handlowego.

Komisja notowań współpracuje z terenowymi korespondentami Głównego Urzędu Statystycznego oraz z terenowymi przedstawicielami organizacji samorządu gospodarczego, zrzeszeń kupieckich, organizacji spółdzielczych i społecznych.

Komisje dokonywują notowań na podstawie bezpośredniej obserwacji dokonywanych transakcji oraz danych przesyłanych przez korespondentów i przez urzędy i organizacje wyżej wymienione.

4. Tok urzędowania

Komisje sporządzają z notowań cen protokoły, w którym winny być uwidocznione notowania cen z każdego dnia okresu sprawozdawczego.

Protokół z notowań cen sporządza się raz na tydzień. Władze przemysłowe II instancji mogą zlecić komisjom notowań sporządzenie protokołów w krótszych okresach czasu.

Protokół notowań cen jest podstawą do ustalenia cen przez komisje cennikowe. Komisja notowań przesyła niezwłocznie protokół właściwej komisji cennikowej.

5. Społeczne komisje doradcze

Przy komisji notowań działa społeczna komisja doradcza, składająca się z przedstawicieli delegowanych po jednym przez: właściwą miejską (powiatową) radę narodową, właściwą komisję (radę) związków zawodowych Fundusz Apropowizacyjny, miejscowe zrzeszenie kupców, Związek Samopomocy Chłopskiej, Związek Gospodarczy Spółdzielni RP „Społem” i Państwową Centralę Handlową.

Społecznej komisji doradczej przewodniczy przewodniczący komisji notowań.

Zebrania społecznej komisji doradczej odbywają się w miarę potrzeby co najmniej raz na dwa tygodnie. Zebrania te zwołuje przewodniczący komisji notowań z własnej inicjatywy lub na wniosek co najmniej 3 członków społecznej komisji doradczej.

Społeczna komisja doradcza wydaje opinię w sprawie planu i działalności komisji notowań oraz w innych sprawach, wniesionych na porządek obrad komisji notowań.

KOMISJE CENNIKOWE

Wyjście państwa z roli obserwatora na drogę czynnego regulowania cen nie tylko przez procesy produkcji i organizacji wymiany, ale w drodze bezpośrednich administracyjnych nakazów i zakazów, wymaga powołania do życia odrębnego zespołu specjalnie do tego przystosowanych organów.

Takim organem powołanym na podstawie ustawy o zwalczaniu drożyzny są komisje cennikowe. Minister przemysłu i handlu powołuje komisje cennikowe przy wojewodach, prezydentach m. st. Warszawy i m. Łodzi, prezydentach miast wydzielonych i starostwach, w drodze zarządzeń wydanych w porozumieniu z ministrami aprowizacji, administracji publicznej i Ziemi Odzyskanych.

Nadzór nad działalnością komisji cennikowych, powoływanych przy starostach i prezydentach miast wydzielonych sprawują komisje cennikowe przy wojewodach. Nadzór nad działalnością komisji cennikowych przy wojewodach i prezydentach m. st. Warszawy i m. Łodzi sprawują wojewódzkie władze przemysłowo-handlowe.

W rozporządzeniu wykonawczym Rady Ministrów z dnia 10.VI.1947 r. w sprawie organizacji i zakresu działania komisji cennikowych wyróżniamy następujące zagadnienia.

A. Skład i organizacja komisji cennikowych

W skład komisji cennikowych powołanych przy wojewodach wchodzi jako członkowie:

1. przedstawiciel wojewódzkiej rady narodowej,
2. przedstawiciel okręgowej komisji związków zawodowych,
3. trzech pracownicy urzędu wojewódzkiego, wyznaczeni przez wojewodę po jednym z wydziałów: przemysłowego, aprowizacji i rolnego,
4. przedstawiciel właściwej izby przemysłowo-handlowej,
5. przedstawiciel właściwej izby rzemieślniczej,
6. przedstawiciel funduszu aprowizacyjnego,
7. przedstawiciel okręgu Związku Rewizyjnego Spółdzielni RP,
8. przedstawiciel okręgu Związku Gospodarczego Spółdzielni RP „Społem”,
9. przedstawiciel wojewódzkiego zarządu Związku Samopomocy Chłopskiej,
10. przedstawiciel wojewódzkiego oddziału Państwowej Centrali Handlowej,
11. przedstawiciel właściwej delegatury Komisji Specjalnej do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym.

W skład komisji cennikowych, powołanych przy prezydentach m. st. Warszawy i m. Łodzi, wchodzi jako członkowie:

- 1) przedstawiciel Miejskiej Rady Narodowej,
- 2) przedstawiciel Okręgowej Komisji Związków Zawodowych,
- 3) trzech pracownicy zarządu miejskiego wyznaczeni przez prezydenta m. st. Warszawy lub m. Łodzi z wydziałów: przemysłowego, aprowizacji, oraz
- 4) przedstawiciele instytucji i organizacji wymienionych w pkt 4 do 11.

W skład komisji cennikowych, powołanych przy starostach i prezydentach miast wydzielonych wchodzi jako członkowie:

- 1) przedstawiciel Powiatowej (Miejskiej) Rady Narodowej,
- 2) przedstawiciel Powiatowej (Miejskiej) Rady Związków Zawodowych,
- 3) trzech pracownicy starostwa (zarządu miejskiego), wyznaczonej przez starostę (prezydenta miasta) z wydziałów, (referatów): przemysłowego, aprowizacji i rolnego, oraz
- 4) przedstawiciele instytucji i organizacji wymienionych wyżej w punktach od 4 do 11.

Przewodniczących i ich zastępców oraz sekretarzy komisji cennikowych przy wojewodach i prezydentach m. st. Warszawy i m. Łodzi wyznacza minister przemysłu i handlu na wniosek właściwego wojewody lub prezydenta m. st. Warszawy albo m. Łodzi.

Przewodniczących i ich zastępców oraz sekretarzy komisji cennikowych przy starostach i prezydentach miast wydzielonych wyznaczają wojewodowie na wniosek starosty (prezydenta miasta).

Władze, urzędy, instytucje i organizacje wyznaczające członków Komisji cennikowych wyznaczają jednocześnie po jednym zastępcy członków komisji. Zastępca członka bierze udział w obradach komisji w razie nieobecności członka komisji, którego zastępuje. Członkowie i zastępcy członków mogą być odwołani przez władze, urzędy, instytucje i organizacje, które ich delegowały, przy jednoczesnym wyznaczeniu nowego członka, względnie zastępcy członka.

B. Zakres działania komisji cennikowych

Do zakresu działania komisji cennikowych przy wojewodach należy:

- a) ustalanie i ogłaszanie wysokości zysku brutto (marży zarobkowej) w przypadkach przekazania im tych uprawnień przez ministra przemysłu i handlu,
- b) ogłaszanie ustalonych przez ministra przemysłu i handlu maksymalnych cen hurtowych i detalicznych na towary, wytwarzane przez przedsiębiorstwa państwowe, lub będące pod zarządem państwowym,
- c) wykonywanie nadzoru nad działalnością komisji cennikowych, powołanych przy starostach i prezydentach miast wydzielonych, w szczególności:
 - 1) udzielanie obowiązujących instrukcji w zakresie ustalonym przez ministra przemysłu i handlu w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami,
 - 2) uchylanie uchwał powyższych komisji w razie ich niezgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi lub wydanymi instrukcjami,
- d) zatwierdzanie cen maksymalnych, ustalonych przez komisje cennikowe, powołane przy starostach i prezydentach miast wydzielonych.

Do zakresu działania komisji cennikowych, powołanych przy prezydentach m. st. Warszawy i m. Łodzi należy:

- a) ustalanie cen targowych artykułów spożywczych,
- b) ustalanie i ogłaszanie maksymalnych cen hurtowych i detalicznych artykułów spożywczych pierwszej potrzeby, objętych odpowiednim wykazem,
- c) ustalanie i ogłaszanie wysokości zysku brutto (marży zarobkowej) w przypadku przekazania im tych uprawnień przez ministra przemysłu i handlu.
- d) ogłaszanie ustalonych przez ministra przemysłu i handlu maksymalnych cen hurtowych i detalicznych na towary wytwarzane przez przedsiębiorstwa państwowe, lub będące pod zarządem państwowym.

Do zakresu działania komisji cennikowych powołanych przy starostach i prezydentach miast wydzielonych należy:

- a) ustalanie cen targowych artykułów spożywczych i podawanie ich natychmiast do wiadomości komisjom cennikowym, powołanym przy wojewodach,
- b) ustalanie cen maksymalnych hurtowych i detalicznych artykułów spożywczych pierwszej potrzeby, objętych odpowiednim wykazem, i ogłaszanie tych cen po zatwierdzeniu przez komisje cennikowe, powołane przy wojewodach.

C. Zasady działania komisji cennikowych

Dopuszczalną wysokość zysku brutto (marżę zarobkową) przy sprzedaży hurtowej i detalicznej artykułów spożywczych pierwszej potrzeby ustali rozporządzenie ministra przemysłu i handlu wydane w porozumieniu z ministrem aprowizacji jednocześnie z ustaleniem wykazu tych artykułów.

Ustalona w ten sposób wysokość zysku brutto doliczona do ceny targowej będzie podstawą do ustalenia ceny maksymalnej przez komisje cennikowe.

Ceny targowe winny być ustalone na podstawie średnich notowań, dokonanych przez komisje notowań.

Ustalone ceny targowe i maksymalne obowiązują do czasu ustalenia przez komisje cennikowe nowych cen.

Komisje cennikowe ogłaszają ceny maksymalne i dopuszczalną wysokość zysku brutto przez komunikaty w prasie codziennej, oraz przez obwieszczenia (plakatowanie, ogłaszanie na tablicy urzędowej i w inny przyjęty w danej miejscowości sposób).

Ponadto komisje cennikowe winny w możliwie najszerszym zakresie zawiadomić organizacje społeczne i gospodarze o obowiązujących cennikach i wykazach dopuszczalnych zysku brutto.

D. Tok urzędowania

Komisje cennikowe zbierają się co najmniej raz na tydzień.

Do powzięcia uchwał komisji cennikowej konieczna jest obecność przewodniczącego lub jego zastępcy, przedstawiciela komisji (Rady) Związków Zawodowych i 5 innych członków.

Uchwały Komisji cennikowych zapadają zwykłą większością głosów; w razie równości głosów decyduje głos przewodniczącego.

Biuro komisji cennikowych prowadzi wydział (referat) przemysłowy urzędów wojewódzkich, starostw, zarządów miejskich m. st. Warszawy i m. Łodzi lub zarządów miast wydzielonych.

E. Prawo weta członków komisji cennikowych

Członek komisji cennikowej ma prawo wnieść sprzeciw:

- a) przeciwko uchwale komisji cennikowej w przedmiocie ustalenia ceny maksymalnej artykułów spożywczych pierwszej potrzeby,
- b) przeciwko uchwale komisji cennikowej w przedmiocie ustalenia dopuszczalnej wysokości zysku brutto,
- c) przeciwko odmowie komisji cennikowej dokonania zmiany ustalonych cen targowych lub maksymalnych.

Sprzeciw przeciwko uchwale winien być zgłoszony do protokołu posiedzenia, a w terminie 2 dni od chwili jego zgłoszenia należy przedłożyć komisji cennikowej uzasadnienie sprzeciwu. Nieprzedłużenie w tym terminie uzasadnienia uważa się za cofnięcie sprzeciwu.

Wzniesienie sprzeciwu nie wstrzymuje wykonania uchwały komisji cennikowej.

Sprzeciwy zgłoszone przeciwko uchwałom komisji cennikowych, powołanych przy starostach i prezydentach miast wydzielonych, rozpoznają właściwe komisje cennikowe powołane przy wojewodach. Sprzeciwy, zgłoszone przeciwko uchwałom komisji cennikowych przy wojewodach i prezydentach m. st. Warszawy i m. Łodzi, rozpoznają władze przemysłowe II instancji.

OBOWIĄZKI PRZEDSIĘBIORSTW SPRZEDAŻY

Celem należytego poinformowania społeczeństwa o ustalonych cenach oraz celem uprzywilejowania kontroli nad wykonaniem podstawowych założeń ustawy o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym nakłada się na prowadzących przedsiębiorstwa sprzedaży szereg obowiązków o charakterze porządkowym.

Obowiązek ujawniania cen. Zgodnie z brzmieniem ustawy ceny towarów znajdujących się w przedsiębiorstwach sprzedaży winny być **uwidocznione w cenniku** w sposób dostępny dla każdego kupującego, a ponadto każdy rodzaj towaru, umieszczony na widoku publicznym, winien mieć ujawnioną cenę sprzedaży.

Podkreślić trzeba w powyższym przepisie dwa odrębne momenty:

- 1) ujawnienie cen towarów znajdujących się w przedsiębiorstwie sprzedaży — **w cenniku**;
- 2) ujawnienie cen sprzedaży poszczególnych rodzajów towaru, znajdujących się na widoku publicznym, a więc przede wszystkim — **na wystawie**.

Obowiązek sprzedaży towaru. W przedsiębiorstwie sprzedaży **nie wolno odmawiać sprzedaży posiadanych towarów**, jeżeli nabywca ofiaruje cenę ujawnioną w cenniku, a ilość towaru, jaką nabywca chce kupić, jest uzasadniona w ramach normalnego zapotrzebowania.

Przepis powyższy stoi na straży normalnego zaopatrzenia konsumenta, z drugiej zaś strony przeciwdziała tworzeniu przez przedsiębiorstwo nadmiernych rezerw towarowych dla celów spekulacyjnych.

Obowiązek posiadania faktur (rachunków). W handlu hurtowym lub półhurtowym obowiązujące jest wydawanie faktur (rachunków) dla każdej sprzedaży bez względu na jej rozmiar. W handlu detalicznym rachunki winny być wydawane w każdym wypadku na żądanie kupującego.

Odpowiednikiem tych przepisów jest po stronie przedsiębiorstw sprzedaży **obowiązek posiadania faktur (rachunków)** albo innych dowodów równoważnych, stwierdzających cenę zakupu towarów sprzedawanych lub posiadanych w przedsiębiorstwie sprzedaży, **jak również dowodów, stwierdzających wysokość kosztów, związanych z dostawą towarów do miejsca sprzedaży**, oraz imię i nazwisko (firmę), adres sprzedawcy.

Wyjątek od powyższej zasady stanowią nieprzerobione sposobem przemysłowym wytwory gospodarstwa rolnego nabyte bezpośrednio u rolników.

Obowiązek umożliwienia przeprowadzenia kontroli. Dla wykonywania kontroli służy organom do tego powołanym prawo wstępu do przedsiębiorstw sprzedaży i przynależnych do nich pomieszczeń, sprawdzania zapasów towarowych, ksiąg handlowych i zapisków, oraz posiadanych faktur (rachunków), jak również wszelkich innych dowodów rachunkowych, oraz żądania wszelkich wyjaśnień, dotyczących dokonywanych transakcji. Przedsiębiorstwa handlowe są obowiązane do umożliwienia wykonania wszystkich powyższych czynności.

SPOŁECZNE KOMISJE KONTROLI CEN

Ustawa o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym w założeniu swoim przewiduje masowy udział społeczeństwa w prowadzeniu jej w życie. Dlatego też czynnik społeczny jest reprezentowany i w komisjach notowań i w komisjach cennikowych, a co najważniejsze: **czynnikowi społecznemu powierzono kontrolę nad przestrzeganiem ustawy.**

Kontrolę sprawują z jednej strony władze administracji ogólnej i skarbowej, władze sądowe, oraz organa Komisji Specjalnej do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym, z drugiej zaś **społeczne komisje kontroli cen**

A. Skład Społecznej Komisji Kontroli Cen

Prezydium właściwej rady narodowej powołuje przewodniczącego Społecznej Komisji Kontroli Cen spośród członków prezydium danej rady narodowej, zastępcę przewodniczącego oraz 1 członka — spośród kandydatów, przedstawionych przez miejscowe związki zawodowe, 3 członków — spośród kandydatów przedstawionych przez Związki Samopomocy Chłopskiej, Organizację Społeczno-Obywatelskiej Ligi Kobiet, miejscowe zrzeszenia samorządu gospodarczego, bądź spośród członków danej rady narodowej. W skład komisji wchodzi ponadto przedstawiciel właściwej delegatury Komisji Specjalnej do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym.

Skład Społecznej Komisji Kontroli Cen podlega zatwierdzeniu przez właściwą terenową radę narodową na najbliższym posiedzeniu plenarnym.

B. Zakres działania

Do zakresu działania społecznych komisji kontroli cen należy:

- a) współdziałanie z organami, powołanymi do zwalczania drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym, w szczególności przez

sprawdzanie bezpośrednio w przedsiębiorstwach sprzedaży i przynależnych do nich pomieszczeniach zapasów towarowych, ksiąg handlowych i zapisków oraz faktur (rachunków), jak również wszelkich innych dowodów rachunkowych, oraz żądanie wviaśnień dotyczących dokonywanych transakcji,

- b) organizacja i koordynacja kontroli przestrzegania przepisów o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym na terenie działania komisji.

C. Uprawnienia

Przy wykonywaniu swych zadań społeczne komisje kontroli cen korzystają, z szeroko zakreślonych uprawnień w zakresie zgłaszania wniosków, oraz — w wypadkach wyjątkowych lub niecierpiących zwłoki — z daleko idących uprawnień wykonawczych, a mianowicie mają prawo:

- a) zabezpieczenia grożącej oskarżonemu kary grzywny przez opis i zajęcie majątku oskarżonego,
- b) tymczasowego zamknięcia przedsiębiorstwa z wyjątkiem przedsiębiorstw państwowych lub o charakterze społecznym,
- c) sprzedaży na rachunek oskarżonego po cenach obowiązujących towarów, ulegających szybkiemu zepsuciu.

D. Organizacja prac Społecznej Komisji Kontroli Cen

Organizacje i tryb postępowania społecznych komisji kontroli cen określa regulamin, według którego:

Społeczna Komisja Kontroli Cen orzeka w kompletach najmniej trzyosobowych.

Przewodniczący Komisji powołuje komplety i ich przewodniczących oraz przekazuje im do rozpoznania poszczególne sprawy.

Postanowienia Społecznej Komisji Kontroli Cen (kompletów) zapadają zwykłą większością głosów.

W protokołach z posiedzeń komisji należy w razie braku jedności przy podejmowaniu uchwał podać również zdanie mniejszości Komisji.

Protokół podpisują wszyscy członkowie Komisji biorący udział w posiedzeniu.

W zakresie akcji kontrolnej społeczne komisje kontroli cen bezwzględnie po zorganizowaniu się winny wejść w ścisły kontakt:

- a) z miejscowymi organizacjami społecznymi (związki zawodowe, Społeczno-Obywatelska Liga kobiet, Związek Samopomocy Chłopskiej, Związek Rewizyjny Spółdzielni RP, samorządy gospodarcze) w celu otrzymania list kandydatów na kontrolerów społecznych,
- b) z miejscową komisją notowań, a to celem otrzymania dokładnych danych o kształtowaniu się cen na rynku,
- c) z miejscową komisją cennikową w celu stałego otrzymywania cenników,
- d) z właściwą delegaturą Komisji Specjalnej do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym dla uzgodnienia planu akcji kontrolnej.

Plan akcji kontrolnej opracowuje prezydium Komisji. Akcja powinna być masowa (jednoczesna) i przeprowadzona w różnych terminach (nie powtarzających się periodycznie).

W porozumieniu z miejscowymi organizacjami społecznymi Komisja organizuje możliwie dużą ilość **lotnych grup kontrolnych trzyosobowych**, które zaopatrzone w upoważnienie Komisji oraz cenniki urzędowe dokonywać będą kontroli w miejscach sprzedaży.

Kontrola przeprowadzona przez kontrolerów społecznych powinna polegać na stwierdzeniu:

- a) czy w przedsiębiorstwie sprzedaży znajduje się **na widocznym miejscu cennik sprzedawanych towarów**,
- b) czy cennik ten jest zgodny z cennikiem urzędowym, tzn. ustalonym przez Komisję Cennikową, względnie inne do tego powołane władze,
- c) czy towary wystawione na widok publiczny posiadają ujawnioną cenę sprzedażną,
- d) czy w przedsiębiorstwie sprzedaży nie są pobierane ceny wyższe od ustalonych w cenniku,
- e) czy towar sprzedawany jest każdemu kupującemu w ramach normalnego zapotrzebowania i czy nie zachodzi zjawisko ukrywania towarów,
- f) czy przedsiębiorstwo sprzedaży posiada faktury (rachunki) na towary znajdujące się w miejscu sprzedaży (z wyjątkiem towarów, stanowiących wytwory gospodarstwa rolnego, nie przerabiane sposobem przemysłowym, a nabywanych bezpośrednio od rolników, co do których za cenę zakupu uważa się cenę targową).

M. CH.

UPRAWNIENIA KOMISJI SPECJALNEJ W ZWALCZANIU DROŻYZNY I SPEKULACJI

Organa Komisji Specjalnej do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym odegrają bardzo poważną rolę w realizacji rządowego programu walki z drożyzną i spekulacją. Ustawa z dnia 2 czerwca 1947 r. o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym głosi, że **wymierzyć kary, przewidziane w tej ustawie, mogą obok sądów, organa Komisji Specjalnej.** W praktyce olbrzymia większość spraw za przestępstwa przewidziane w ustawie z dnia 2.VI. br. trafi do Komisji Specjalnej, gdyż stosownie do przepisów rozporządzenia Rady Państwa z dn. 13 czerwca 1947 r. społeczne komisje kontroli cen obowiązane są przysłać do delegatur Komisji Specjalnej protokoły z kontroli przeprowadzonych przez kontrolerów społecznych.

Ustawa o zwalczaniu drożyzny rozszerzyła znacznie dotychczasowe uprawnienia organów Komisji Specjalnej. Za żądanie lub pobieranie za towary cen wyższych od kosztów nabycia, powiększonych o ustaloną marżę zarobkową, względnie cen wyższych od ustalonych cen maksymalnych oraz za odmowę sprzedaży towarów, lub za udział w handlu łańcuszkowym, skupywanie, ukrywanie i gromadzenie towarów — **Komisja Specjalna może skierować sprawcę do obozu pracy na okres 2 lat i wymierzyć grzywnę do wysokości 5 milionów złotych.** Ponadto może wymierzyć kary dodatkowe, skonfiskować towary i urządzenia przedsiębiorstwa, orzec zamknięcie przedsiębiorstwa, pozbawić uprawnień handlowych i przemysłowych oraz prawa zajmowania lokalu handlowego, zarządzić wywieszenie ogłoszenia o zapadłym postanowieniu na drzwiach wejściowych do przedsiębior-

stwa i ogłoszenie tego postanowienia w prasie. Za niewywieszenie cennika i niewujawnienie cen na towarach umieszczonych na widoku publicznym oraz za brak faktur (rachunków) stwierdzających koszty nabycia posiadanych towarów, lub też za odmowę wystawienia rachunku za sprzedany towar — grozi skierowanie do obozu pracy na okres do jednego roku i grzywna do 500 tysięcy złotych.

Powyższe kary orzeka komplet orzekający Komisji Specjalnej, natomiast biuro wykonawcze i delegatury Komisji Specjalnej, mające swe siedziby z reguły w miastach wojewódzkich — mogą we własnym zakresie wymierzyć tylko karę grzywny oraz zarządzić zabezpieczenie grożącej oskarżonemu grzywny przez opis i zajęcie jego majątku, zarządzić tymczasowe zamknięcie przedsiębiorstwa i sprzedaż towarów.

W razie nieściągalności grzywny ulega ona zamianie na obóz pracy na dalszy okres do 2 lat. Lichwiarz i spekulant mogą więc być skierowani do obozu pracy łącznie na okres do 4 lat (2 lata kary zasadniczej i 2 lata w zamian nieściągalnej grzywny).

Rola organów Komisji Specjalnej nie ogranicza się tylko do wymierzania kar. Przedstawiciele delegatury Komisji Specjalnej wchodzi w skład społecznych komisji kontroli cen i zajmować w niej będą stanowisko sekretarza. W skład komisji cennikowych również wchodzi przedstawiciel delegatury Komisji Specjalnej. Tak więc organa Komisji Specjalnej, które dotychczas praktycznie prowadziły walkę ze spekulacją i mają w tej dziedzinie potrzebne doświadczenie — odegrają wybitną rolę przy organizacji aparatu kontrolnego i ustalającego ceny.

Operatywność Komisji Specjalnej, szybkość i skuteczność działania jej organów i ściśle ich związanie ze światem pracy — umożliwią wypełnienie, w oparciu o czynnik społeczny, poważnych zadań stawianych przez Rząd w dziedzinie walki z drożyzną i elementami spekulacyjnymi.

ZNACZENIE NIEKTÓRYCH TERMINÓW W USTAWIE O ZWALCZANIU DROŻYZNY

Ustawa o zwalczaniu drożyzny jest układem norm, który należy zaliczyć do działu prawa administracyjnego. Ze względu na rodzaj normowanych stosunków posiada ona charakter wybitnie gospodarczy. Dlatego też ustawa operuje określeniami ekonomicznymi, których znaczenie poniżej wyjaśniamy.

Cena zakupu. Przez cenę zakupu rozumie się należycie udokumentowaną cenę, zapłaconą bądź umówioną przez przedsiębiorstwo sprzedaży za nabyte towary. Minister przemysłu i handlu w porozumieniu z właściwymi ministrami może ustalić w drodze rozporządzenia warunki, w których za cenę zakupu uznana będzie ustalona i obowiązująca cena danego wyrobu.

- 1) „Należyte udokumentowanie”, należy rozumieć w tym sensie, że przedsiębiorstwo sprzedaży obowiązane jest posiadać faktury (rachunki) albo inne dowody równoważne, stwierdzające cenę zakupu towarów sprzedawanych lub posiadanych w przedsiębiorstwie sprzedaży, jak również dowody stwierdzające wysokość kosztów związanych z dostawą towarów do miejsca sprzedaży, oraz imię, nazwisko (firmę), adres sprzedawcy.
- 2) Cena zakupu powstaje zarówno w wyniku operacji gotówkowej jak i kredytowej. W tym drugim wypadku będzie to właśnie cena umówiona.
- 3) Uznanie za cenę zakupu „ustalonej i obowiązującej ceny danego wyrobu” może mieć miejsce zarówno w wypadku wyrobów monopolowych jak i innych artykułów objętych cenami maksymalnymi.
- 4) W odniesieniu do wytworów gospodarstwa rolnego nabywanych bezpośrednio od rolnika może być uważana za cenę zakupu cena targowa, o której będziemy mówili niżej.

Koszt nabycia. Przez „koszt nabycia” rozumie się cenę zakupu powiększoną o należycie udokumentowany koszt dostawy towaru do miejsca sprzedaży.

- 1) „Koszt dostawy towaru do miejsca sprzedaży” obejmuje wszystkie elementy przewidziane w normalnej kalkulacji handlowej, a więc: opakowanie, ubezpieczenie, cło, załadowanie, transport, konwojowanie, żywienie przy zwierzętach, wyładowanie, zwózka i inne tym podobne koszty.
- 2) Wszystkie elementy kosztu dostawy towaru do miejsca sprzedaży winny być uzasadnione odpowiednimi rachunkami.

Cena targowa. Cena targowa jest to cena, po której nabywa się na targach bezpośrednio od rolników artykuły spożywcze pochodzące z gospodarstwa rolnego, a nie przerobione sposobem przemysłowym.

Przedsiębiorstwo handlowe nie ma obowiązku posiadania dokumentów stwierdzających cenę, po której taki towar został nabyty.

Wysokość ceny targowej ustalają komisje cennikowe na podstawie komisji notowań.

Zysk brutto. Dla osiągnięcia jednego z podstawowych celów ustawy zwalczania nadmiernych zysków w obrocie handlowym niezbędne jest istnienie zarówno przepisów określających pojęcie zysku brutto jak i określających dopuszczalną jego wysokość.

- 1) Przez zysk brutto rozumie się różnicę między ceną sprzedaży towaru a ceną jego zakupu lub kosztem nabycia. Zysk brutto może być wyrażony w procentowym stosunku do kosztów nabycia lub ceny zakupu.

W powyższym przepisie zwrócić trzeba uwagę na to, że zysk brutto może być obarczony bądź w stosunku do ceny zakupu, bądź też — do kosztu nabycia. Zysk brutto winien być w zasadzie doliczany do kosztów nabycia towaru, a jedynie w wyjątkowych

wypadkach do ceny zakupu — jak to ma miejsce np.: w odniesieniu do artykułów spożywczych, nabywanych bezpośrednio od rolnika.

- 2) Dopuszczalną w obrotach handlowych wysokość zysku brutto dla poszczególnych towarów lub grup towarów ustala minister przemysłu i handlu po zasięgnięciu opinii organizacji państwowego przemysłu i handlu, organizacji spółdzielczych i samorządu gospodarczego. Minister przemysłu i handlu może zlecić komisjom cennikowym w ramach ich zakresu działania ustalenie, po uprzednim zasięgnięciu opinii wspomnianych wyżej organizacji, dopuszczalnej wysokości zysku brutto dla określonych towarów.

W związku z powyższym przepisem należy zwrócić uwagę na:

- a) szeroko zakreślony współdziałal czynników gospodarczych w opiniowaniu decyzji ministra przemysłu i handlu,
 - b) możliwość zastosowania dekoncentracji i przelania uprawnień ministra przemysłu i handlu na terenowe komisje cennikowe.
- 3) Określenie procentowe wysokości zysku brutto ustalać będą odpowiednie rozporządzenia wykonawcze.

Cena maksymalna. Minister przemysłu i handlu w porozumieniu z ministrem aprowizacji może ustalić w drodze rozporządzenia wykaz artykułów spożywczych pierwszej potrzeby, na które mogą być wyznaczone maksymalne ceny sprzedaży hurtowej i detalicznej. Ceny maksymalne ustalane będą na podstawie cen targowych i ustalonej wysokości zysku brutto. Minister przemysłu i handlu może w porozumieniu z właściwymi ministrami ustalać maksymalne ceny hurtowe i detaliczne na towary wytwarzane przez przedsiębiorstwa państwowe lub będące pod zarządem państwowym.

Przechodząc do analizy powyższych przepisów należy przede wszystkim podkreślić następujące momenty:

- a) ustawa wyróżnia 2 rodzaje cen maksymalnych: na artykuły spożywcze pierwszej potrzeby, oraz na towary wytwarzane przez przedsiębiorstwo państwowe, lub będące pod zarządem państwowym;
- b) w zakresie artykułów spożywczych ceny maksymalne są ustalane przez właściwe komisje cennikowe na podstawie cen targowych oraz dopuszczalnej wysokości zysku brutto. Ilość artykułów, których ceny mogą być w ten sposób regulowane, nie jest dowolna, lecz ogranicza się jedynie do listy ustalonej w drodze rozporządzenia ministra przemysłu i handlu, oraz ministra aprowizacji.
- c) W zakresie artykułów przemysłowych ceny maksymalne ustalane są wyłącznie przez władze centralne i jedynie ogłaszanie ich należy do zadań terenowych komisji cennikowych.

Red. STANISŁAW KNAUFF
Naczelnik wydziału prasowego
Ministerstwa Aproprowizacji

FUNDUSZ APROWIZACYJNY NA NOWYCH DROGACH

Powołany do życia jesienią 1945 r. Fundusz Aproprowizacyjny miał do wykonania początkowo skromne zadania. Chodziło o **uzupełnienie aproprowizacji kartkowej** drogą zakupów artykułów spożywczych na wolnym rynku, głównie mięsa, tłuszczu i mleka. Jest rzeczą zrozumiałą, że w okresie napływających dostaw UNRRA i świadczeń rzeczowych rolników, pokrywających z grubsza zapotrzebowanie gospodarki reglamentowanej, działalność Funduszu ograniczała się do zadań specjalnych, jak np. uzupełniające aproprowidowanie niektórych kategorii pracowników przemysłowych (górników i hutników), gdzie regularność dostaw była szczególnie konieczna.

Środki na te cele w początkowej fazie swej działalności czerpał Fundusz z wpłat przemysłu państwowego powstałych z różnicy między ceną kalkulacyjną, uwarunkowaną kosztami produkcji, a ceną komercyjną towarów.

Dopiero zniesienie świadczeń rzeczowych, dokonane w lecie 1946 r. oraz stopniowe zmniejszanie się dostaw likwidującej się UNRRA, siłą rzeczy wpłynęły na szybki wzrost dokonywanych przez Fundusz Aproprowizacyjny zakupów. Obecnie **Fundusz Aproprowizacyjny staje się głównym źródłem dostaw na rzecz gospodarki reglamentowanej**. Obok artykułów zwierzęcych Fundusz poczyną zakupywać ziemiopłody, zboże i produkty zbożowe, ziemniaki, rośliny strączkowe. W polskim systemie częściowej gospodarki reglamentowanej coraz wyraźniej **odgrywa on rolę regulatora dochodu społecznego**; zakupuje artykuły spożywcze po cenach wolnorynkowych, które z kolei nabywa świat

pracy po cenach sztywnych, równoważąc w ten sposób swoje skromne budżety rodzinne. Równocześnie jako najpoważniejszy nabywca płodów rolnych **Fundusz Aprowizacyjny** zyskuje **możliwość oddziaływania na poziom cen na wolnym rynku** i do pewnego stopnia regulowania ich. Te możliwości Funduszu odbiły się w sposób widoczny np. na cenach artykułów zwierzęcych, które od roku utrzymują się na mniej więcej jednolitym poziomie. Podobnie zostały one wyzyskane w okresie jesiennej akcji ziemniaczanej, która pozwoliła zaopatrzyć w ten artykuł pierwszej potrzeby niektóre najbardziej potrzebujące kategorie pracownicze.

Należy wymienić, że Fundusz Aprowizacyjny dotychczas posługiwał się wyłącznie przy zakupach istniejącym aparatem handlowym, zarówno spółdzielczym jak państwowym, oraz prywatnym, zawierając odpowiednie umowy i kontraktując dostawy.

Pierwszym wyłomem od tej zasady była tegoroczna akcja zbożowa przedsięwzięta na wiosnę br. Z powodu przeszkód transportowych, wywołanych długotrwałym okresem mrozów, zapowiedziane dostawy zagraniczne opóźniły się. Równocześnie dobrowolny skup zboża na rynku krajowym natrafił na trudności. Zmusiło to Rząd do mianowania komisarza zbożowego **ów osobie dyrektora Funduszu Aprowizacyjnego i do określenia ilości zboża, które winny dostarczyć w określonym terminie zarówno młyny, jak i firmy handlowe upoważnione do handlu zbożem.** Akcja ta dając w wyniku poważne ilości zbóż umożliwiła dotrwanie aż do chwili wznowienia dostaw zagranicznych.

W obecnym budżecie Państwa na rok 1947 działalność Funduszu została uwidoczniiona dzięki preliminowaniu kwoty około **49 miliardów złotych na zakup żywności na rzecz gospodarki reglamentowanej.** Stanowi to dalsze wzmocnienie pozycji Funduszu, który równocześnie wobec podjęcia przez Rząd i Sejm akcji, mającej na celu uregulowanie zachwaszczonej w Polsce dziedziny wymiany towarowej, staje się obecnie państwowym aparatem skupu artykułów żywnościowych o szerokich kompetencjach. Sprawy te precyzuje dokładnie uchwała Rady Ministrów z dnia 23 maja br. Stwierdza ona, że **Fundusz Aprowizacyjny jest wykonawcą okresowych planów państwowych, uchwalonych przez Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów w zakresie zakupów artykułów żywnościowych dla celów zaopatrzenia ludności miejskiej.** W szczególności Fundusz będzie za-

kupywał zboże, przetwory zbożowe, oraz artykuły zwierzęce dla reglamentowanego zaopatrzenia ludności, dla wojska i organów instytucji państwowych. Ponadto, Fundusz Apropowizacyjny może nabywać i dokonywać sprzedaży artykułów żywnościowych celem utrzymania właściwego poziomu cen. Innymi słowy **Fundusz Apropowizacyjny będzie również spełniał rolę czynnika interwencyjnego, koniecznego w naszych warunkach wobec przejawiających się od czasu do czasu na naszym płochliwym i skłonnyim jeszcze do nieuzasadnionej paniki rynku wewnętrznym tendencji do nadmiernego podnoszenia cen.** Nabywanie artykułów rolnych od producentów ułatwią Funduszowi tzw. **transakcje wiązane**, to znaczy połączone z równoczesną sprzedażą premiówą wyrobów przemysłu państwowego. Wreszcie ze względu na znajomość terenu i zdobyte doświadczenie Fundusz Apropowizacyjny na żądanie ministra przemysłu i handlu będzie opiniował o placówkach handlowych ubiegających się o prawo handlu zbożem. To ostatnie ma na celu wyeliminowanie z rynku przedsiębiorstw niesolidnych, nie dających gwarancji należytego wypełniania swych zadań, oraz racjonalne rozmieszczenie na terenie kraju punktów skupu, których działalność wobec zmiany struktury rolnej Państwa musi być postawiona na odpowiednim poziomie. Obecna działalność Funduszu zlikwiduje dokonywane na własną rękę i to w większych rozmiarach zakupy zbóż przez instytucje rządowe i samorządowe. Zakupy te, zresztą bez złej intencji ze strony nabywców, wywoływały w poszczególnych okolicach kraju nadmierny popyt na zboże, który wpływał na nieuzasadnioną gospodarczo zwyżkę cen.

Technika zakupów w zasadzie pozostaje bez zmian, tzn. że zakupy te będą dokonywane za pośrednictwem istniejących przedsiębiorstw handlowych oraz usługowych, państwowych, spółdzielczych i prywatnych. Jednakowoż tam, gdzie sieć tych przedsiębiorstw nie jest należycie rozbudowana, w wypadkach koniecznej potrzeby, Fundusz Apropowizacyjny może utworzyć własne punkty zakupu, które w miarę możliwości będą następnie przekazywane społecznym instytucjom handlowym. Dla dozorowania akcji skupu oraz sposobu wykonywania zawartych kontraktów Fundusz Apropowizacyjny może tworzyć, będące obecnie w stadium organizacji, delegatury wojewódzkie, powiatowe i rejonowe. Należy podkreślić wreszcie, że wydatki Funduszu pokrywane są obecnie z budżetu Państwa. Instytucja podlega ministrowi przemysłu i handlu (dotychczas aprobizacji i handlu), działającemu w porozumieniu z ministrami aprobizacji, rolnictwa i reform rolnych oraz skarbu.

To wydatne rozszerzenie ram działalności Funduszu Aprowizacyjnego posiada głębokie uzasadnienie. Choćby ostatnie objawy paniki zbożowej, nieopartej na żadnych realnych podstawach, wykazały jasno, że rynek w bezpornym interesie konsumenta — człowieka pracy musi zostać opanowany z tym, aby nadmiernie nie krępować przedsiębiorczości prywatnej czy spółdzielczej. Handel musi podlegać pewnym regułom narzuconym przez koncesjonowanie instytucji spółdzielczych i zasługujących na zaufanie przedsiębiorstw prywatnych. Zyska na tym również i producent wiejski, który będzie wreszcie uwolniony od wyzysku „dzikich” handlarzy, nie będzie już tracił skutkiem bezustannych wahań cen, i wreszcie będzie miał możliwość otrzymania w zamian za plody rolne, niezbędnych dla niego artykułów przemysłowych po godziwych cenach.

Zysk zaś Państwa wyrazi się w stworzeniu w okresie zwiększonej podaży niezbędnych rezerw zbożowych, dających możliwość regularnego zaopatrywania ludności miejskiej, w likwidacji, dzięki ustabilizowaniu rynku tzw. handlu dzikiego, zarówno deorganizującego obrót płodami rolnymi, jak uchylającego się od ponoszenia świadczeń na rzecz skarbu Państwa.

Współpraca Funduszu ze spółdzielczym aparatem handlowym, tzn. ze „Społem”, została już nawiązana. Spółdzielczość zadeklarowała gotowość do jak najbardziej ścisłej współpracy z Funduszem w zakresie zakupu zbóż. Fundusz Aproprowizacyjny będzie w porozumieniu ze „Społem” zakupywał między innymi zboże w spółdzielniach wiejskich oraz należących do spółdzielczości młynach. Na cele zakupu „Społem” uruchomi posiadane rezerwy z akcji „Przemysł dla wsi”. **Magazynowaniem zakupionego zboża zajmować się będzie „Społem”.**

Akcja, oparty na nowych podstawach zakupów zbóż, które mają łącznie z posiadanymi zapasami i dostawami zagranicznymi umożliwić nam spokojne przetrwanie okresu przedzimy i zniw aż do wyzyskania nowych zbiorów, już się rozpoczęła. Na razie na premie dla rolników sprzedających zboże przeznaczono 30 000 ton węgla, 10 000 ton cementu, 70 ton skóry, 900 000 m tekstyliów, z których 400 000 rozprzewodzone już w terenie. Sprzedając 100 kg ziarna rolnik może nabyć zależnie od swego uznania: pół kg skóry podeszwowej, względnie 300 kg węgla, lub 300 kg cementu, lub 150—200 kg otrąb albo za kwotę 1000 złotych tekstyliów. Fundusz Aproprowizacyjny płaci handlo-

wym przedsiębiorstwom spółdzielczym i prywatnym ustalone ceny za zboże dostarczone do wagonu na stacji załadowania:

za żyto — 2 600 — 2 900 zł
za pszenicę 3 900 — 4 300 zł
za jęczmień 2 600 — 2 900 zł
za owies 2 700 — 3 000 zł.

Producenci otrzymywać będą cenę o 200 złotych niższą. Różnica przewidziana jest jako zysk przedsiębiorstwa handlowego. Sprzedaż premiovą skór przeprowadzać będą sklepy „Bata”, tekstyliów — spółdzielnie rolniczo-handlowe.

Należy dodać, że mimo to, iż ceny zakupu w akcji wiązanej są niższe od wolnorynkowych gotówkowych o około 700—1 000 zł, jest ona obecnie na terenie całego kraju w pełnym toku. Fakt otrzymania bonu na zakup towarów przemysłowych po cenach sztywnych jest dla rolników szczególnie zachęcający. Do dnia 17 maja br. zakupiono ogółem 12 712 ton zbóż i przetworów zbożowych (przeliczonych na ziarna). Jest to najlepszym dowodem, iż akcja ta była pomyślana szczęśliwie i jest korzystna zarówno dla nabywcy, jak i producenta - rolnika.

Fundusz Aprowizacyjny jako najpoważniejszy na rynku nabywca płodów rolnych oraz dostawca Państwa rozłoży nad tym rynkiem pewną opiekę. Dotyczyć będzie ona zarówno obserwacji dokonywanych obrotów w miastach powiatowych, oraz miejscowościach jarmarcznych i targowych, jak i zwracania uwagi na kształtowanie się cen na ziemiopłody oraz interesujące Fundusz artykuły przemysłowe. Fundusz Aprowizacyjny będzie przestrzegał, aby ceny płacone za zboże nie przekraczały przyjętych stawek, aby artykuły przemysłowe przeznaczone dla wsi trafiły do producenta - rolnika, a nie spekulanta wiejskiego, oraz aby nie pobierano od rolników za artykuły przemysłowe cen wyższych od ustalonych. Ponadto przedstawiciele Funduszu uciekając się w razie potrzeby do pomocy władz administracyjnych czy bezpieczeństwa zwalczając będą energicznie zakup dywersyjny zbóż, dokonywany przez instytucje i osoby nieuprawnione.

Niewątpliwie rozszerzona w sposób wyżej określony działalność Funduszu dopiero po pewnym czasie da się odczuć na rynku. Nie należy jednak wątpić, że przy wydatnym współdziałaniu spółdzielczości oraz sektora prywatnego, uda się wreszcie bez reszty doprowadzić do rzeczy najważniejszej, a koniecznej zwłaszcza w przeżywanym przez nas okresie odbudowy — do stabilizacji rynku podstawowych artykułów żywnościowych.

Red. P. J.

POWSZECHNE DOMY TOWAROWE

Jednym z zabiegów Rządu, zmierzających do zreformowania dotychczasowych stosunków panujących w handlu, jest sprawa domów towarowych.

W dniu 12 maja br. ukazało się rozporządzenie ministra przemysłu i handlu, dające ogólne wytyczne, według których mają być domy te tworzone.

Organizację sieci tego rodzaju instytucyj, pod ogólną nazwą „Powszechne Domy Towarowe”, powierzono Państwowej Centrali Handlowej. Ma ona nie tylko zorganizować, lecz również baczyć, by domy towarowe były prowadzone w myśl zasadniczych wytycznych projektodawców. „Powszechne Domy Towarowe” mają za zadanie stworzenie placówek handlowych, prowadzonych nowocześnie i mogących zaopatrzyć w tani towar sprzedawany według uczciwej ceny, wyznaczonej przez Rząd— w pierwszej kolejności światu pracy.

Domy towarowe mają być instytucjami dwojakiego rodzaju: albo w dosłownym znaczeniu „powszechnymi”, tj. zaopatrzonymi w możliwie największy asortyment artykułów przemysłowych, albo mogą być niejako „jednostronne”, tj. zaopatrzone w towary pewnej jedynie branży, np. włókienniczej.

Na ogół jednak jest tendencja tworzenia domów towarowych powszechnych, czyli zaopatrzonych zarówno w artykuły przemysłowe, jak i w wyroby monopolów państwowych oraz artykuły żywnościowe. Domy tego rodzaju zaopatrywane będą w artykuły przemysłowe z państwowych central zbytu, lecz za pośrednictwem PCH, w artykuły monopolowe — z odpowiednich instytucyj państwowych, w artykuły żywnościowe — bezpośrednio przez PCH.

Zadaniem organizacji „Powszechne Domy Towarowe” jest stworzenie (poza rozdzielnictwem czyli dystrybucją pomiędzy masy pracujące) także czegoś w rodzaju handlowych przedsiębiorstw wzorcowych, regulujących ceny nie tylko w odniesieniu do mas pracujących, ale również w stosunku do przedsiębiorstw handlowych w innych sektorach gospodarczych, specjalnie zaś w sektorze prywatnym. Przeciętny obywatel, pragnący dobrej orientacji w sprawie cen istotnie obowiązujących na danym rynku, a zmuszony do nabywania towaru poza domami towarowymi, będzie mógł w każdej chwili porównać ceny w przedsiębiorstwach prywatnych z cenami uznanymi za prawomocne przez czynniki oficjalne.

Znaną jest ogólnie rzeczą, z jakim zadowoleniem powszechna opinia publiczna, poza nielicznymi kołami spekulacyjnymi i wygrywającymi zyski na drożyznie, przyjęła zapowiedź tworzenia tego rodzaju instytucyj. Jasne jest, że w uczciwie prowadzonym handlu istnienie domów towarowych nie tylko nie przeszkadza handlowi prywatnemu, lecz przeciwnie, może mu pomóc wielostronnie. Według zapowiedzi inicjatora tego rodzaju przedsiębiorstw domy towarowe będą szkoliły odpowiedni personel, nie wahają się wysyłać go również na studia zagraniczne, w celu zapoznania się z nowoczesnymi metodami handlu w równoległych instytucjach tego rodzaju poza granicami Państwa. W pierwszej kolejności personel będzie przeszkolony w metodach obowiązujących w domach towarowych w Anglii, USA, Francji i w takich olbrzymach, jak zbiorowe domy towarowe w Rosji Radzieckiej. Domy towarowe nie będą monopolem państwowym. Sfery rządowe chętnie widziałyby dublowanie ich inicjatywy przez zakładanie domów towarowych spółdzielczych i nawet prywatnych. Nowozakładane domy towarowe w niczym nie wpłyną na istnienie dawniejszych domów towarowych, niezależnych od inicjatywy rządowej.

Zarazem, w celu odpowiedniego zorientowania opinii publicznej na temat zakładania domów towarowych i ich liczby, należałoby zawczasu zwrócić uwagę na tę prawdę życiową, że nie wszędzie i nie zawsze mogą być tworzone domy towarowe. Jest rzeczą wykluczoną, aby domy towarowe mogły powstać nawet w najmniejszych miejscowościach. Z samego założenia domy tego rodzaju w pierwszym rzędzie przeznaczone są dla wielkich ośrodków przemysłowych oraz dla dużych skupisk ludzkich. Byłoby niedorzecznością tworzenie tego rodzaju zbiorowych kompleksów handlowych w każdej wsi lub małych mia-

steczkach prowincjonalnych. W odniesieniu do tych dwóch rodzajów miejscowości — rolę domów towarowych mogą doskonale pełnić normalne spółdzielnie wiejskie i małomiasteczkowe. Dlatego też pęd, jaki powstał ostatnio w kierunku zakładania domów towarowych wszędzie, gdziekolwiek ci, lub inni inicjatorzy radzi by je widzieć, nie zawsze może być zaspokojony.

Niewątpliwą jest rzeczą, że w miarę stabilizacji warunków i uzdrowienia handlu, liczba domów towarowych będzie mogła być powiększona. W każdym razie, nawet te domy, które na początek powstaną, bądź to w wielkich ośrodkach pracowniczych, bądź też w wielkich skupiskach ludzkich i tak spełnią swoje zadanie, gdyż na pewno handel w innych sektorach będzie musiał dostosowywać swoje ceny do cen domów towarowych w najbliższych miejscowościach.

W roku bieżącym PCH uruchomi na terenie Polski 68 domów towarowych. Do dnia 1 lipca uruchomiono 25 domów towarowych.

Domy towarowe posiadają wielką przyszłość przed sobą i niewątpliwie staną się jednym z poważniejszych przyczynków do przywrócenia tak zaniedbanej uczciwości w kalkulacji i wyznaczaniu cen w powojennym handlu Polski Ludowej.

Mgr D. W.

STABILIZACJA CEN W SEKTORACH PAŃSTWOWYM I SAMORZĄDOWYM

Uzupełnieniem przepisów ustawy o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym, oraz wydanych na jej podstawie rozporządzeń wykonawczych — jest uchwała Rady Ministrów z dnia 28.V. 1947 w sprawie **stabilizacji cen**.

Postanowienia tej uchwały można zgrupować w dwóch przedmiotowo odrębnych działach:

do pierwszego będą należały **zakazy podwyżki cen** na towary i usługi,

do drugiego zaś — **sposoby pokrycia strat** powstałych stąd ewentualnie dla przedsiębiorstw państwowych i samorządowych.

Rozważmy pokrótce oba powyższe zagadnienia.

Zakaz podwyższania dotyczy:

- cen na **artykuły masowe** w sektorze państwowym,
- cen **usług** w sektorze państwowym,
- cen **usług komunalnych**.

1. Praktycznie rzecz biorąc, mamy tu do czynienia z **generalnym zakazem podwyżki wyjściowych cen fabrycznych**, względnie cen sprzedaży central zbytu na obszarze całego niemal przemysłu państwowego, a w każdym razie tych działów produkcji, które mają największe znaczenie dla konsumenta zarówno w mieście jak i na wsi, np. tekstylia, wyroby żelazne, wyroby przemysłu chemicznego, materiałów budowlanych itd.

Wyjątkiem od powyższej zasady są nawozy sztuczne, których aktualna cena jako zbyt niska zarówno z punktu widzenia rentowności tego działu przemysłu, jak i ze względu na stosunek do obecnych cen zboża — winna być odpowiednio podwyższona.

Z brzmienia uchwały ponadto wynika, że zakaz podwyższenia cen dotyczy również działalności organizacji handlu państwowego.

2. Podstawowym typem usług w sektorze państwowym są **usługi komunikacyjne**. W tym zakresie, jako **wyjątek od zakazu podnoszenia cen**, uznano **taryfy pasażerskie**, które z dniem 1.VII. 1947 winny być podniesione do poziomu opłacalności, przy czym jednak nie będzie to dotyczyło:

- a) dojazdów do miejsca pracy,
- b) wyjazdów urlopowych.

Poza tym przewidziana zostanie dodatkowo ulgowa taryfa dla osób dowożących niektóre artykuły żywnościowe do większych miast w promieniu 25 km.

3. Zakaz podwyżki cen usług komunalnych, a więc opłat komunikacyjnych (tramwaje, autobusy itp.), za wodę, gaz, energię elektryczną itp. **obowiązuje bez żadnych wyjątków**, co więcej — w razie, gdyby ceny tych usług były wyraźnie niewspółmierne wysokie w stosunku do dochodów świata pracy — omawiana uchwała przewiduje możliwość ich obniżki.

W tym wypadku zainteresowanemu związkowi samorządowemu, może być udzielona odpowiednia dotacja ze specjalnej pozycji budżetu państwowego, z której poza tym będą pokrywane również ewentualne straty przedsiębiorstw państwowych, wynikłe na skutek omawianej uchwały.

Dla zasilenia wspomnianej pozycji budżetowej ustalona została wyższa opłata od wyrobów Państwowego Monopolu Spirytusowego.

Oceniając całość powyższej uchwały Rady Ministrów trzeba stwierdzić, iż stanowi ona duży krok naprzód w dziedzinie skoordynowania polityki cen przemysłu państwowego i usług publicznych z tymi zadaniami, jakie wynikają na innych odcinkach ustawy o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym.

E. PSZCZÓŁKOWSKI

Prezes Związku Rewizyjnego Spółdzielni RP.

ZADANIA SPÓŁDZIELCZOŚCI W WALCE O UZDROWIENIE OBROTU TOWAROWEGO

Spółdzielczość ze swoją siecią punktów sprzedaży, wynoszącą już obecnie 15 000 sklepów, z rozbudowanym samorządem w postaci komitetów sklepowych, rad narodowych i rządów, rad oddziałowych (powiatowych) i rad okręgowych (wojewódzkich), w których uczestniczą dziesiątki tysięcy przedstawicieli zorganizowanych w spółdzielniach 3 milionów członków ma możliwości najszybszego dotarcia do szerokich mas pracujących. Dlatego w walce ze spekulacją, w walce o dostarczenie najtaniej towarów masom pracującym, spółdzielczości przypada bardzo poważna rola.

Jak i w jakim stopniu spółdzielczość tę rolę dotychczas spełniła i co trzeba zmienić, ażeby spółdzielczość postawione przed nią zadanie spełniła lepiej i skuteczniej?

Ażeby wykonać zadanie dostarczenia tanio artykułów pierwszej potrzeby masom pracującym, spółdzielczość winna z pominięciem zbędnego pośrednictwa dostarczyć artykuły przemysłowe na wieś i artykuły pochodzenia rolniczego do miasta. W zakresie organizowania obrotu między wsią i miastem spółdzielczość jest formą najwłaściwszą i dlatego jest to jej najważniejsze i podstawowe zadanie.

Niestety, w dotychczasowej działalności, zarówno w zakresie dostarczania artykułów przemysłowych na wieś, jak i w zakresie dostarczania do miast artykułów pochodzenia rolniczego spółdzielczość wypełniała swoją rolę niedostatecznie, poza rozdziałem artykułów kartkowych, gdzie dokonała bardzo poważnego wysiłku i wkładu w dziale zaopatrzenia mas pracowniczych w artykuły pierwszej potrzeby.

Przyczyna niedomagań w zaopatrzeniu wsi w artykuły przemysłowe leży w niewykształceniu i wadliwej strukturze spółdzielczości na wsi, oraz w niewłaściwym, kramikarskim

nastawieniu części aparatu spółdzielczego. Na wsi istnieją spółdzielnie rolniczo-handlowe, posiadające zorganizowany aparat, ale oderwane od członków, od mas chłopskich i kierowane często przez ludzi obcych i niechętnych dzisiejszej rzeczywistości. Istnieje dalej kilka tysięcy drobnych, gospodarczo anemicznych wiejskich spółdzielni spóżywców, niezdolnych do udziału w poważniejszej akcji gospodarczej. Istnieje wreszcie około dwóch tysięcy nowych, młodych gminnych spółdzielni Samopomocy Chłopskiej, wykazujących dużą dynamikę, ale napotykających często na brak zrozumienia ich roli i wskutek tego upośledzonych pod względem zaopatrzenia w towary i niezbędne kredyty, co hamuje ich rozwój i umniejsza rolę, do której zostały powołane. Wielu kierowników oddziałów „Społem” w swoim kramikarskim nastawieniu, w pogoni za dużym obrotem i dużym zyskiem dostarczało towary przede wszystkim do większych spółdzielni (rolniczo-handlowych), zaniedbując zaopatrzenie gminnych spółdzielni Samopomocy Chłopskiej, które najsprawniej mogły dokonać rozdziału tych towarów między rolników.

To są przyczyny, wskutek których znaczna część artykułów przemysłowych przeciekała do rąk spekulantów i nie docierała do wsi (znamy zjawiska powrotu tych towarów do miasta), bądź też docierała po cenach spekulanckich. Dlatego też nie można uznać działalności spółdzielczości na tym odcinku za całkowicie zadowalającą.

Spółdzielnie w miastach oparły głównie swą działalność, poza rozdziałem towarów kartkowych, na rozprowadzaniu artykułów monopolowych (wódka, papierosy) i artykułów produkcji przemysłu przetwórczego (cukier, materiały włókiennicze), zaniedbując obrót artykułami pochodzenia rolniczego (masło, jaja, warzywa, owoce, mięso, tłuszcze, wędliny), które w budżecie przeciętnej rodziny pracowniczej stanowią bardzo poważną pozycję.

Stąd zaopatrzenie miasta przez spółdzielnie w artykuły pierwszej potrzeby jest niedostateczne, i walka ze spekulacją mało skuteczna. Przyczyny takiego stanu rzeczy tkwią w niedostatecznym zrozumieniu kierowniczych czynników w spółdzielniach zadań, jakim te spółdzielnie mają służyć, w pójsciu najpojemniejszej linii oporu handlowania artykułami, które najłatwiej jest uzyskać i łatwych ze względów techniczno-organizacyjnych. Istnieją również przyczyny niezależne od spółdzielczych, jak np. nieprawidłowy rozdział kredytu, który dzielony był

uprzywilejowanym „Społem” na niekorzyść dołowych spółdzielni. Poważną przyczyną wreszcie tkwi w tym, że „Społem” również opierało swoją działalność głównie na rozprowadzaniu artykułów monopolowych i pochodzących z produkcji przemysłu państwowego, niedostatecznie organizując skup artykułów pochodzenia rolniczego i nie mogąc wskutek tego należycie zaopatrzyć spółdzielni w te artykuły.

Nie małą przeszkodę w należyтым zaopatrzeniu spółdzielni stanowił fakt poważnego udziału „Społem” w sprzedaży towarów kupcom prywatnym, co wiązało dużą część środków kredytowych i nastawiało w niewłaściwym kierunku pracę i wysiłki aparatu „Społem”.

To są główne przyczyny stojące na drodze do właściwego rozwoju spółdzielczości i spełniania przez nią podstawowych jej zadań, przyczyny tkwiące (poza szeregiem innych obiektywnych przyczyn) w działalności samej spółdzielczości, które mogą być usunięte wysiłkiem, wolą i właściwą pracą samych spółdzielców.

Reasumując, dla należytego uzbrojenia spółdzielczości do walki ze spekulacją, do wykonania zadania taniego zaopatrywania chłopów na wsi i robotników w mieście w artykuły pierwszej potrzeby należy:

1. wzmocnić skup przez spółdzielnie artykułów rolnych,
2. oprzeć rozdział artykułów przemysłowych na wsi na gminnych spółdzielniach Samopomocy Chłopskiej,
3. zwiększyć udział gminnych spółdzielni Samopomocy Chłopskiej w skupie artykułów rolnych i w tym celu zaopatrzyć je w odpowiednie kredyty,
4. dokonać bardziej sprawiedliwego rozdziału kredytu z uwzględnieniem potrzeb dołowych spółdzielni,
5. zaniechać przez „Społem” sprzedaży prywatnym kupcom celem lepszego zaopatrywania spółdzielni,
6. zwiększyć zarówno w „Społem” jak i w spółdzielniach obrót artykułami rolnymi celem wydatniejszego zaopatrywania w te artykuły miast.

Zmiany te mogą być dokonane tylko przy aktywnym udziale samorządu spółdzielczego. O prawidłowy rozwój spółdzielczości, o jej właściwą pracę walczyć musi każdy członek spółdzielni na zebraniach spółdzielni. Od aktywności szerokich mas członkowskich zależy szybkie usunięcie niedomagań i dalszy rozwój spółdzielczości.

III

JAK PRZEMAWIAĆ? *)

Omawiając zagadnienia wchodzące w zakres techniki wygłaszania przemówień rozważymy zasady prawidłowego akcentowania i właściwego tempa, w jakim powinno być przemówienie wygłoszone.

Wiedząc, że dla przedstawienia w sposób zrozumiały tekstu na piśmie nie wystarcza ujęcie myśli w słowa i zdania zgodnie z prawidłami ortografii, gramatyki i logiki. Dla ułatwienia zrozumienia sensu zdań, pisarz stosuje szereg tzw. „znaków pisarskich”, układ graficzny tekstu i inne pomocnicze środki słowa drukowanego.

Również i w słowie żywym dla przedstawienia słuchaczom w sposób jasny i zrozumiały myśli mówcy nie wystarczy samo ujęcie tych myśli w słowa, należy posługiwać się **akcentem** dla uporządkowania natłoku słów i uwydatnienia najistotniejszych myśli.

Akcent klasyfikuje wyrazy, jedne uwydatnia, inne osłabia i nadaje wypowiedzanym słowom rumieniec życia.

Co to jest akcent? Akcent jest to pewna energia głosu, przy której pomocy w poszczególnych wyrazach przeciwstawiamy jedną zgłoszkę (akcentowaną) drugiej (nieakcentowanej), lub w zdaniach jeden wyraz drugiemu. Rozróżniamy cztery rodzaje akcentów: **naturalny, logiczny, symboliczny i nastrojowy**. Stosowanie pierwszych dwóch rodzajów akcentów jest rzeczą prostą i dostępną dla każdego, natomiast stosowanie akcentu symbolicznego i nastrojowego wymaga opanowania w znacznym stopniu

*) Patrz nr 1—2 (33—34), nr 4—5 (36—37), nr 7 (39), nr 8 (40) i nr 9—10 (41—42) dwutygodnika „Poradnik Pracownika Społecznego”.

nauki wymowy i co jest najważniejsze, szczerego i pełnego wiary ustosunkowania się do omawianej sprawy.

W języku polskim **akcent naturalny** pada zgodnie z wymaganiami fonetyki prawie bez wyjątku w słowach wielozgłoskowych na drugą sylabę od końca i jest w przeciwieństwie do innych języków — akcentem stałym.

Nawet w tych wypadkach, kiedy dwa jednozgłoskowe wyrazy łączą się niejako w jedną całość, akcentujemy pierwszy z nich, mimo że znaczenie drugiego wyrazu może być ważniejsze. Na przykład: **na** dnie.

Wyjątkiem od podanej reguły jest, między innymi:

1. forma czasownika z ruchomą końcówką w liczbie mnogiej, np. **mówili**śmy;
2. forma czasownika z ruchomą końcówką w trybie przypuszczającym, np. **mówiliby**ście.

W obu wypadkach akcent pada na drugą sylabę od początku.

Jeśli czasownik jednosylabowy poprzedza przeczenie „nie”, to akcent pada na przeczenie. Na przykład: **nie** grał; **nie** spał.

Wyrazy czterozgłoskowe mają poza akcentem naturalnym na przedostatniej zgłosce, akcent wtórny na zgłosce pierwszej. Na przykład: **najpiękniejszy**.

Akcentowanie w wyrazach o dużej ilości zgłosek pierwszej sylaby wzmagają się ekspresji. Tak ze znanych aktorów wymawiał wyrazy wielozgłoskowe Osterwa.

Akcent logiczny zależy od sensu wypowiedzianych słów i uwydatnia myśl zawartą w zdaniu, podkreślając słowa ważniejsze w odróżnieniu od mniej ważnych. Przez użycie tego akcentu możemy uwypuklić wyrazy stanowiące jądro zagadnienia. Znana jest zasada, że siła, z jaką wymawiamy słowa, stoi w stosunku wprost proporcjonalnym do wagi ich znaczenia.

W zdaniach:

Niemcy są **wrogiem** Polski,

Niemcy są **największym** wrogiem Polski,

Niemcy są **największym i odwiecznym** wrogiem Polski, akcent logiczny przeskakuje na coraz to inny wyraz, zależnie od znaczenia wyrazu dla sensu całego zdania.

Akcent logiczny kładzie się, jak to zresztą widać i z przytoczonych wyżej przykładów, na słowach rdzennych. Słowo rdzenne stanowi w okresie krasomówczym tak zwaną **dominantę**, na nim leży punkt ciężkości zdania. Bez zaakcentowania tego

słowa zdanie byłoby albo źle zrozumiane, albo niezrozumiane zgodnie z intencjami mówcy. Słowo rdzenne może być rzeczownikiem, czasownikiem, przysłówkiem itp., rozstrzyga o tym jedynie i wyłącznie uczucie, lub myśli zawarte w okresie krasomówczym.

Przy przemawianiu należy unikać zbiegu dwóch wyrazów rdzennych (tak zwany rozziw akcentów). Dwa wyrazy rdzenne należy oddzielić od siebie pauzą, bądź je przestawić.

W sposób naturalny i trafny akcentują wyrazy rdzenne ludzie prości i dzieci, jeśli mówią własnymi słowami. Błędne akcentowanie lub brak akcentowania powstają przez niedbalstwo i wytwarzają nużącą monotonię lub fałszywy patos.

Akcent naturalny i akcent logiczny nie są akcentami indywidualnymi. Tak jak istnieje jedna ogólnie obowiązująca zasada logicznego myślenia, tak też jest tylko jeden poprawny akcent logiczny.

Inny charakter natomiast ma akcent symboliczny.

Akcent symboliczny zabarwia naszą mowę uczuciem, jakie w sobie mieszczą słowa. Barwa głosu mówcy — akcent, wywołuje odpowiednie wrażenie w duszach słuchaczy, potęguje miłość, nienawiść czy pogardę, którą wzniewamy naszymi słowami. Należy przy tym pamiętać, że właściwą barwę głosu nadaje mówcy szczere wzruszenie, nie sztuczna aktorska poza.

Stosowanie w mowie akcentów symbolicznych i nastrojowych jest znacznie trudniejsze od poprawnego stosowania akcentów naturalnych czy logicznych, choćby dlatego, że akcent nastrojowy czy symboliczny ma charakter indywidualny, podczas gdy akcent naturalny i logiczny mają charakter przedmiotowy.

Ale też podczas gdy akcent logiczny i naturalny wytwarza tylko **poprawność** dykcji — to akcent nastrojowy i symboliczny wznosi wymowę do wyżyn sztuki.

X.

Tempo mowy, to znaczy szybkość z jaką mówimy, tak jak i skłonność do gestykulacji, zależą od indywidualności mówiącego.

Osoby energiczne o żywym usposobieniu lub nerwowe, mówią szybciej niż osoby flegmatyczne, spokojne i opanowane.

Zdolność do szybkiego mówienia zależy również od budowy narzędzi mowy. Istnieją jednak niezależnie od indywidualności mówcy pewne ogólne zasady, od których zależy stosowanie właściwego tempa mowy, a mianowicie:

1. przestrzeń, w której się mówi,
2. treść przemówienia.

Wolniejsze tempo mowy należy stosować przemawiając na wolnym powietrzu lub w dużych salach, uwzględniając przy tym akustyczne właściwości miejsca i wymawiając dobitnie słowo po słowie, gdyż inaczej mowa będzie niezrozumiała dla słuchaczy. Wszędzie tam, gdzie są złe warunki rezonansowe lub duże przestrzenie i tylko najbardziej wyraziste fragmenty mowy dochodzą do uszu słuchaczy, tempo mowy powinno być zwolnione. Wskazówkę tę winny szczególnie wziąć pod uwagę osoby skłonne do szybkiego mówienia. Temperament nie może ponosić mówcy, jeśli chce, aby słuchacze rozumieli go.

Dlatego każdy człowiek, a przede wszystkim mówca, winien zdawać sobie sprawę z tego, jakie jest normalne codzienne tempo mówienia, wynikające z jego indywidualności. Zmiana przyrodzonego tempa mowy nasuwa zawsze pewne trudności osobom niewyrobionym.

Rozróżniamy w wymowie trzy rodzaje tempa: **wolne, ożywione-pośrednie, szybkie**; odpowiedniki w muzyce: *adagio, moderato, allegro*.

Każdy mówca winien ćwiczyć się w wolniejszym i szybszym tempie mowy, uwzględniając naturalne skłonności. Kto normalnie mówi prędko, winien ćwiczyć się w tempie powolniejszym; kto mówi wolno — w tempie szybszym.

Przy ćwiczeniach szybkiego tempa należy ostro i wyraźnie wymawiać zwłaszcza spółgłoski i końcówki, oraz panować nad treścią.

Przy ćwiczeniach powolnego tempa unikać rozwlekania wyrazów, przeciągania samogłosek i bezbarwnej nużącej monotonii.

Stosując szybkie tempo mówienia należy pamiętać o znanej zasadzie, że mówca mówiąc szybko, musi użyć więcej słów na wyjaśnienie tego, o co mu chodzi.

Opanowanie zarówno tempa wolnego, pośredniego jak i szybkiego jest konieczne ze względu na to, że każde tempo ma zastosowanie w poszczególnych fazach przemówienia.

Tempo wolniejsze jest stosowane w opisowej części przemówienia; również o zagadnieniach doniosłych i poważnych mówimy dobitnie i wolno. Wolne tempo oznacza siłę, spokój i pewność siebie.

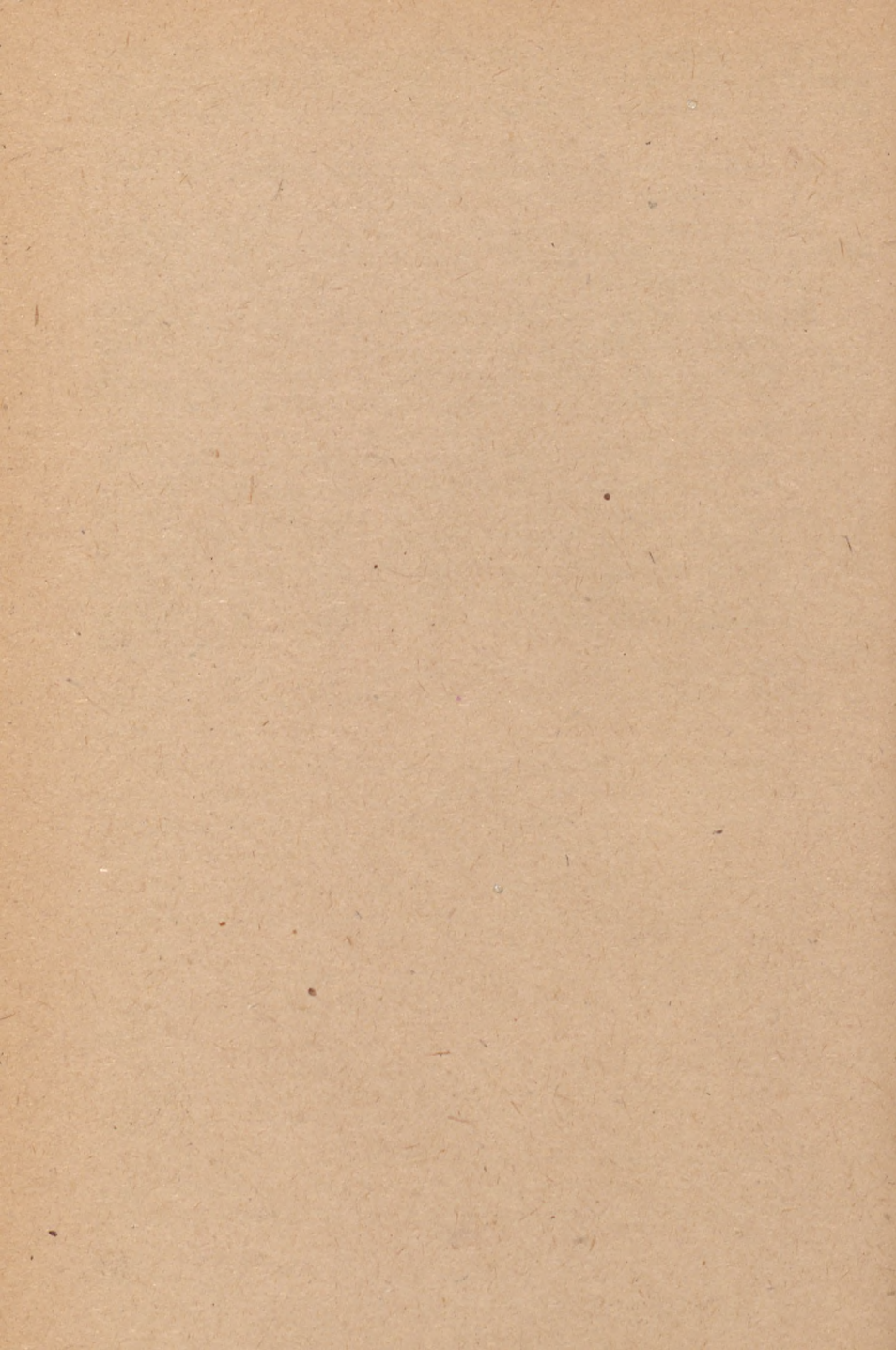
W szybkim tempie mówimy o rzeczach lekkich lub wyrażając żywe uczucia; namiętność, gniew itp.

Przyspieszanie tempa na końcu okresu oratorskiego zwiększa sugestywność wypowiedzianych słów i świadczy, że na pewne kwestie pragniemy zwrócić baczniejszą uwagę słuchaczy.

Na koniec należy zwrócić uwagę na błąd, który popełniają bardzo często początkujący mówcy. Otóż stosują oni od razu zbyt szybkie tempo, jakby w obawie, że słuchacze nie będą chcieli ich wysłuchać, że powolne tempo nadużyje cierpliwości słuchaczy.

Oczywisty to błąd wypływający z niewiary we własne siły, gdyż mowa wypowiedziana zbyt szybko nie jest dokładnie rozumiana przez słuchaczy, którzy nie nadążają myślą za słowami mówcy tak szybko, jak on mówi. Mowa wypowiedziana z szybkością grzechotu karabinu maszynowego przechodzi bez echa i bez wrażenia. Zastosowanie natomiast pauz — chwil milczenia — pozwolą mówcy na wydobycie z przemówienia maksimum efektu.

C. d. n.

KRONIKA POLITYCZNA

P O L S K A

Pierwsza połowa czerwca przeszła w Polsce pod znakiem wzmoczonej walki Rządu i społeczeństwa ze spekulacją, przy wykorzystaniu wszystkich uprawnień wynikających z przyjętej niedawno ustawy o pełnomocnictwach dla Rządu w walce z drożyzną.

Jednocześnie została ogłoszona uchwała Rady Państwa o utworzeniu komisji cennikowych i komisji notowań, które również odegrają dużą rolę w walce ze zwyżką cen.

Sejm Ustawodawczy przygotowywał się do generalnej debaty nad budżetem i Planem Odbudowy Gospodarczej, w związku z czym szczególnie intensywnie pracowała komisja skarbowo-budżetowa.

PLENUM SEJMU USTAWODAWCZEGO

Po zakończeniu prac w komisji sejmowej skarbowo-budżetowej porządku od 19 czerwca wznowiono plenarne posiedzenia Sejmu Ustawodawczego.

Debatę nad budżetem państwowym za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1947 r. utworzył premier Cyrankiewicz wygłaszając exposé zawierające wytyczne polskiej polityki zagranicznej, wewnętrznej i gospodarczej.

Po mowie premiera sprawozdanie komisji skarbowo-budżetowej złożył generalny sprawozdawca Wyrzykowski.

W piątek dnia 20 czerwca rozpoczęto dyskusję nad exposé premiera i sprawozdaniem komisji skarbowo-budżetowej.

ARESZTOWANIE KIEROWNICTWA WRN

Komunikat Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego z dnia 8 czerwca donosi o aresztowaniu szeregu przywódców nielegalnej antypaństwowej organizacji WRN.

W komunikacie czytamy m. in.:

„W czasie likwidacji szpiegowskiej organizacji dywersyjno-terrorystycznej z emisariuszami II korpusu Andersa na czele ustalona została ścisła łączność wywiadu andersowskiego z podziemną organizacją WRN, działającą obecnie w kraju. Organizacja ta dostarczała m.in. wywiadowi zagranicznemu materiałów szpiegowskich i współdziałała w organizowaniu aktów terrorystycznych.

Działalność WRN wymierzona przeciw ustrojowi demokratycznemu i stabilizacji stosunków politycznych i gospodarczych w Polsce była ściśle skoordynowana z innymi podziemnymi organizacjami faszystowskimi.

W tzw. „Komitecie pozumiewawczym podziemnych stronnictw politycznych”, na którego czele stał znany sanator Lipiński, znajdował się przedstawiciel WRN, Obarski, aresztowany przez władze UB.

Te same ośrodki dyspozycji, które finansują WiN i wywiad Andersa, finansowały WRN. Został również ustalony bezpośredni związek organizacyjny centralnych działaczy tej organizacji w kraju z kierownikami WRN za granicą, Zygmuntem Zarembą, Ciołkoszem i innymi.

Władze bezpieczeństwa publicznego dokonały aresztowań szeregu kierowniczych działaczy WRN, m.in. Kazimierza Pużaka, Tadeusza Sturm de Srema, Józefa Dziegielewskiego, Władysława Wilczyńskiego i Wiktora Krawczyka. W czasie rewizji domowej u Kazimierza Pużaka znaleziono większą sumę dolarów i kopie materiałów wywiadowczych, których oryginały znaleziono uprzednio u szefa sieci wywiadu Andersa.

Rewizja w Warszawie przy ul. Pańskiej 85 wykryła skład literatury WRN, jak broszury Z. Zaremby i ulotki antypaństwowe.

Wykryty został także materiał wywiadowczy dostarczany organizacji WiN i obcemu wywiadowi.

U głównego kasjera WRN, F. Misiorowskiego, znaleziono w skrytce o podwójnym dnie część budżetu tej organizacji w walucie amerykańskiej w wysokości 55 000 dolarów.

GEN. GROSZ MINISTREM PEŁNOMOCNYM

Dyrektor Departamentu Prasy i Informacji w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, gen. Wiktor Grosz, otrzymał tytuł ministra pełnomocnego.

AMBASADOR PUTRAMENT ZŁOŻYŁ LISTY UWIERZYTELNIAJĄCE

Prezydent Republiki Francuskiej, Vincent Auriol, przyjął nowego ambasadora Polski w Paryżu, Jerzego Putramenta, który złożył mu listy uwierzytelniające.

GEN. ŻELIGOWSKI WRACA WKRÓTCE DO KRAJU

Generał Lucjan Żeligowski ma w sierpniu powrócić do Polski.

Sędziwy generał, który ostatnio chorował, czuje się już znacznie lepiej.

UJĘCIE BYŁEGO KOMENDANTA OBOZU W STUTTHOFIE

W Lubecie został ujęty b. komendant obozu w Stutthofie, jednej z największych katowni hitlerowskich, Werner Hoppe. Hoppe zostanie wkrótce wydany władzom polskim.

NA MARGINESIE ZGONU RACZKIEWICZA

Były emigracyjny prezydent Władysław Raczkiewicz zmarł 6 czerwca w Anglii.

Jak doniosła prasa, w łonie emigracji londyńskiej wynikły na tym tle poważne tarcia. Raczkiewicz mianował jako swego następcę Augusta Zaleskiego, popieranego przez koła sanacyjne. Zwolennicy zaś Tomasza Arciszewskiego twierdzą, iż następcą Raczkiewicza powinien być ich wódz. Żadna ze stron nie chce uznać kandydata drugiej strony.

NOTA RZĄDU POLSKIEGO DO RZĄDU BRYTYJSKIEGO

Rząd Polski wystosował do rządu brytyjskiego notę, w której czytamy między innymi:

„Jak wynika z komunikatu, którego treść została podana do wiadomości Ambasady RP w Londynie przed jego opublikowaniem, Rząd Jego Królewskiej Mości postanowił:

- a) wziąć oficjalny udział w pogrzebie Władysława Raczkiewicza,
- b) skierować oddział PKPR jako jednostkę wojskową, reprezentującą wszystkie rodzaje broni b. Polskich Sił Zbrojnych pod dowództwem brytyjskim, dla dopełnienia honorów wojskowych na wspomnianym pogrzebie. Oddziałowi temu wydana została broń przez brytyjskie Ministerstwo Wojny“.

Nota polska stwierdza, że udział oficjalnych przedstawicieli rządu brytyjskiego w pogrzebie Raczkiewicza, delegowanie oddziału wojskowego PKPR do asysty w uroczystościach pogrzebowych oraz sam fakt opublikowania specjalnego komunikatu — znajduje się w wyraźnej sprzeczności z dotychczasowymi oświadczeniami rządu brytyjskiego co do charakteru azyłu udzielonego członkom b. emigracyjnego rządu polskiego oraz co do charakteru PKPR.

Jak wynika z noty, sprawy te nieraz były tematem wymiany zdań między obydwojma rządami. Na działalność grupy emigrantów usiłujących uchodzić za rząd Polski, zwracał uwagę rządowi brytyjskiemu min. Modzelewski już w grudniu 1945 r. Od tego czasu sprawa ta była poruszana kilkakrotnie, m. in. podczas ostatniej wizyty min. Bevena w Warszawie.

Przedstawiciele rządu brytyjskiego zapewniali za każdym razem, że W. Brytania udziela b. członkom polskiego rządu emigracyjnego azyłu, li tylko jako osobom prywatnym .

Z kolei nota przypomina zastrzeżenia rządu polskiego co do istoty PKPR.

Ambasador brytyjski w nocy z 13 września 1946 r. podkreślił, że PKPR nie jest organizacją wojskową i będzie nieuzbrojony. Jednakowoż fakt, że użyto oddziału PKPR w czasie pogrzebu do honorowej asysty, spełnianej zwykle przez oddziały wojskowe oraz wydanie mu w związku z tym broni, uzasadnia obawy rządu polskiego, że PKPR nie został pozbawiony swego charakteru wojskowego, jak to przedstawiciele rządu brytyjskiego zapewniali. Nota polska cytuje w tym miejscu słowa min. Olszewskiego, który w rozmowie z ambasadorem brytyjskim dnia 17.8.46 r. podkreślił, że PKPR wobec zachowania charakteru organizacji paramilitarnej jest w gruncie rzeczy organizacją wojskową.

Nota powołuje się następnie na oświadczenie ambasadora brytyjskiego z 13.8.46. r., który zaznaczył, że żaden członek PKPR nie będzie miał prawa udziału w pracach jakiegokolwiek partii politycznej czy organizacji. Mimo to delegowano reprezentację PKPR na pogrzeb Wł. Raczkiewicza i w ten sposób nadano Polskiemu Korpusowi Przysposobienia i Rozmieszczania specyficzny charakter polityczny. Połączono bowiem PKPR z działalnością człowieka, który reprezentował kierunek polityczny — nieprzełamanie wrogiej interesom Polski i szkodliwy dla przyjaźni polsko-brytyjskiej.

Nota kładzie nacisk na to, że opisany w niej stan rzeczy hamuje otrzeźwienie emigrantów i sprzyja podsycaniu wśród nich nastrojów reakcyjnych, co z kolei utrwała zamęt polityczny emigracji i opóźnia proces powrotu do kraju.

Z uwagi na konieczność przyspieszenia repatriacji, jak i z uwagi na inne wysiłki, podejmowane ostatnio dla pogłębienia przyjaźni polsko-brytyjskiej nota wyraża przekonanie, że rząd brytyjski zechce powstrzymać się w przyszłości od wszelkich aktów, które mogą być rozumiane jako udzielanie swego poparcia dla tych emigrantów polskich w Wielkiej Brytanji, którzy usiłują się zamęć przez swe pretensje do odgrywania roli polskiego „rządu“ emigracyjnego.

PLENUM KOMITETU OGÓLNOSŁOWIAŃSKIEGO

W dniach od 15 do 18 czerwca br. obradowało w Warszawie w pałacu wilanowskim plenum Komitetu Ogólnosłowiańskiego.

Plenum powołało do składu Komitetu Ogólnosłowiańskiego przewodniczącego Komitetu Słowiańskiego w Polsce, wicemarszałka Sejmu, Barcikowskiego i red. Miedwiediewa. Red. Miedwiediew wybrany został na stanowisko odpowiedzialnego sekretarza Komitetu Ogólnosłowiańskiego.

W sprawie zwołania drugiego powojennego Kongresu Słowiańskiego plenum powzięło uchwałę zwołując drugi powojenny Kongres Słowiański do Pragi w drugiej połowie 1948 r.

W sprawie zwołania kongresu sławistów, plenum postanowiło: Zgodnie z dezyderatami wypowiedzianymi na Kongresie Słowiańskim w Belgradzie odbędzie się w końcu 1947 r. w Moskwie kongres sławistów, w którym weźmie udział 120 osób. Kongres będzie miał z zadanie omówienie sprawy w poszczególnych sekcjach „Stanu i zadań sławioznawstwa“. W poszczególnych sekcjach rozpatrzone będą ponadto konkretne zagadnienia sławistyki. Dla przeprowadzenia prac przygotowawczych do kongresu sławistów utworzony będzie Komitet Organizacyjny w składzie przedstawicieli wszystkich krajów słowiańskich — z przewodniczącym prof. A. Wozniesieńskim.

Plenum z wielkim entuzjazmem uchwaliło apel do inteligencji całego świata, wzywający do nieustannej walki o pokój i utrwalenie przyjaźni narodów całego świata oraz o demaskowanie zakusów reakcji imperialistycznej.

Uczestnicy obrad plenarnych wyrazili swą solidarność z żądaniami Słowian mieszkańców Karyntii połączenia ze swą ojczyzną Jugosławią i wyrazili przekonanie, że sprawiedliwe dezyderaty bratniego narodu spotkają się z jednomyślnym poparciem wszystkich demokratycznych narodów świata.

Plenum wyraziło gorącą wdzięczność Rządowi Polskiemu i Polskiemu Komitetowi Słowiańskiemu za stworzenie korzystnych warunków dla prac plenum w Warszawie.

W dniu 17 bm. w sali „Roma“ odbył się wielki wiec manifestacyjny z okazji pobytu w Warszawie delegatów państw słowiańskich biorących udział w plenarnych obradach Komitetu Ogólnosłowiańskiego.

Dnia 18 czerwca w godzinach popołudniowych Prezydent RP wydał w Belwederze przyjęcie na cześć bawiących w Warszawie delegatów państw słowiańskich.

ZAGRANICA O POLSCĘ

ÓSWIADCZENIE NOWEGO AMBASADORA BRYTYJSKIEGO

Przed odlotem do Warszawy nowy ambasador brytyjski w Polsce oświadczył m. in.:

„Jestem ogromnie rad z tego, że jadę do Polski, gdzie będę miał możliwość obserwowania, jak Polska odbudowuje się i usuwa, potworne zniszczenia wojenne. Interesują mnie specjalnie polskie ziemie zachodnie, które znamba dzo dobrze z okresu, w którym byłem generalnym konsulem brytyjskim we Wrocławiu. Uważam, że tereny, które Polska odzyskała na zachodzie przyczynią się w dużym stopniu do jej odbudowy, szczególnie z uwagi na wielką wartość rolniczą tych ziem. Wielka Brytania pragnie utrzymać jak najlepsze stosunki z Polską. Sądzę, że swobodna wymiana poglądów jest najlepszą gwarancją zacieśnienia przyjaźni brytyjsko-polskiej”.

OŚWIADCZENIE NOWEGO AMBASADORA USA

Nowy ambasador amerykański przy rządzie polskim, Stanton Griffis, który w przejeździe do Warszawy zatrzymał się w Londynie oświadczył w dniu 18.VI.br. londyńskiemu korespondentowi PAP:

„Głównym moim zadaniem w Polsce będzie praca nad polepszeniem stosunków amerykańsko-polskich. Wierzę mocno, że uda mi się zadania tego dokonać. Ponieważ wiem również, jak wielkie zniszczenia i straty poniosła Polska w czasie wojny, dołożę wszelkich starań, aby St. Zjednoczone przysły Polsce z pomocą gospodarczą”.

Ambasador zaznaczył dalej, że od chwili zakończenia działań wojennych zajmował się w Ameryce akcją niesienia pomocy Polsce i współpracował ze wszystkimi organizacjami, które gotowe były nieść pomoc Polsce.

OBIEKTYWNY GŁOS ANGIELSKI O POLSCIE

Londyńska „Tribune” zamieściła obszernie sprawozdanie posła Partii Pracy, Warbey'a, o sytuacji w Polsce.

Ruiny Warszawy przekonały Bevina i przekonałyby każdego, że najlepszą przysługą, jaką można oddać Polsce, jest przekonanie wszystkich Polaków w Wielkiej Brytanii, że powinni wracać do kraju i brać udział w jego odbudowie. Gdy się widzi na własne oczy dowody okrucieństw niemieckich, rozumie się istotę problemu niemieckiego.

„...Anglicy, którzy nie chcą przyznać, że w Polsce przeprowadzono postępową rewolucję społeczną i że istnieją wszelkie szanse, iż z rewolucji tej wyłoni się niezależny demokratyczny ustroj są zaślepieni. Jeżeli ba dziej pozytywne stanowisko zdoła przeniknąć do ciemnych zaułków brytyjskiego Foreign Office, to można się spodziewać nie tylko poprawy stosunków polsko-brytyjskich, lecz również można żywić nadzieję, że ambasada brytyjska w Warszawie będzie prowadziła mądrzejszą politykę niż dotąd.

UCZONY WŁOSKI O SWOICH WRAŻENIACH Z PODRÓŻY PO POLSCIE

Jeden z uczonych włoskich, którzy niedawno odwiedzili Polskę, prof. Uniwersytetu we Florencji pisze o swoich wrażeniach z wycieczki po Polsce m. in.:

„...Poznaliśmy wasze ruiny. I jakkolwiek rzeczywistość jest zawsze bardziej wymowna od obrazów i opisów, muszę przyznać, że nie ruiny najbardziej nas uderzyły. Od 29 maja rano przedstawiały się one naszym oczom coraz bardziej imponujące i tragiczne, nie można było dłużej znieść widoku tych okropności. Lecz było coś, co było zawsze z nimi sprzęgnięte: Polak i Polka przy pracy. Z nastroju wzruszenia lub przygnębienia przeszliśmy powoli w Warszawie w nastrój prawie radosny. Życie na nowo tu podjęte stoczyło już zwycięską walkę ze śmiercią.

Powiedziałbym zbyt mało, gdybym twierdził, że obecne życie Warszawy jest życiem przeciętnym, szarym. Od pierwszej chwili uderza w oczy, że chodzi tu o życie „nowe”, którego zaczątki można już obserwować, że chodzi tu o niepokonaną wolę przywódców zdyscyplinowanej pracy całego narodu.

... Nasza podróż dała nam sposobność zobaczenia Polski przy pracy i złożenia jej najlepszych życzeń. Była także drogocennym doświadczeniem „dla naszych wspomnień i refleksyj. Zrobiła nas lepszymi”.

Z A G R A N I C A

STRAJK KOLEJOWY WE FRANCJI

W pierwszej połowie czerwca przeszła przez Francję fala strajków. Największym był strajk kolejarzy, w związku z którym przez szereg dni wstrzymana była komunikacja kolejowa w całym kraju.

Kolejarze, którzy byli dotąd znacznie gorzej wynagradzani od innych robotników, żądali podwyżki płac. Rząd zaś twierdził, iż podwyżka taka jest niemożliwa, ponieważ naruszy równowagę budżetową Francji.

Ponieważ sprawa była bardzo poważna, z pojedynczymi propozycjami wystąpiła Generalna Konfederacja Pracy (CGT). W dniu 12 czerwca strajk został zakończony, a sprawa załatwiona właśnie zgodnie z propozycjami CGT. Wszyscy kolejarze francuscy otrzymali pewną podwyżkę płac.

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA SOCJALISTÓW W ZURYCHU

W Zurychu odbyła się konferencja socjalistów z udziałem przedstawicieli dwudziestu kilku krajów.

Na czele delegacji polskich socjalistów stał prezes klubu parlamentarnego PPS, pos. Julian Hochfeld.

IZBA LORDÓW PRZECIWKO NACJONALIZACJI TRANSPORTU

Izba Lordów odrzuciła 71 głosami przeciwko 29 rządowy projekt ustawy o nacjonalizacji transportu.

Nie przesądza to wprowadzie jej losów, gdyż wróci ona do Izby Gmin, która ma prawo przyjąć ją w trzech kolejnych sesjach — bez względu na opinię Izby Lordów. Procedura taka przedłużyłaby wejście w życie ustawy o 2 lata.

DÉMARCHE DYPLMACJI ANGLOSASKIEJ U PREMIERA DIMITROWA

Premier Dimitrow przyjął przedstawiciela politycznego Wielkiej Brytanii, Benneta i przedstawiciela Stanów Zjednoczonych, Hornera.

Przedstawiciele obu mocarstw anglosaskich prosiły premiera o wyjaśnienia w sprawie aresztowania przywódcy opozycyjnej grupy agrarnej, Petkowa, dodając, że sprawa ta może mieć znaczenie międzynarodowe.

Premier Dimitrow stwierdził, że aresztowanie Petkowa jest bułgarską sprawą wewnętrzną, że Petkow, jak wszyscy obywatele bułgarscy, podlega prawu bułgarskiemu i że należy spokojnie i cierpliwie oczekiwać decyzji suwerennego sądu bułgarskiego. Petkow przebywa w więzieniu na normalnych warunkach i sprawa jego będzie rozpatrywana zgodnie z legalną procedurą.

PROCES ANTYREPUBLIKANSKI PRZED SĄDEM W BUDAPESZCIE

W Budapeszcie trwa proces 44 osób, oskarżonych o spisek antyrepublikański.

Wśród oskarżonych znajduje się jeden z byłych ministrów i 5 dawnych członków partii drobnych rolników.

POBÓR I WZROST ARMII W GRECJI

Greckij minister wojny, Stratos, powołał do wojska 20 tysięcy nowych rekrutów. Dalszych 20 tysięcy mężczyzn zostanie powołanych do wojska w sierpniu i wówczas armia grecka będzie liczyła 150 tysięcy żołnierzy.

PROWOKACJE GRECKIE NA GRANICY ALBAŃSKIEJ

Albańskie Ministerstwo Obrony Narodowej opublikowało komunikat, w którym stwierdza, że w ciągu maja samoloty greckie przelatywały 18 razy nad terytorium albańskim.

W ciągu pierwszych 8 dni czerwca zanotowano 9 prowokacji greckich dokonanych z powietrza, ziemi i morza na południowych granicach Albanii.

ZWYCIĘSTWO KOMUNISTÓW WE WŁOSKIEJ KONFEDERACJI PRACY

We Florencji zakończył swe obrady kongres włoskiej konfederacji pracy, na którym obecni byli przedstawiciele wszystkich partii politycznych. Do komitetu naczelnego włoskiej konfederacji pracy weszło na ogólną liczbę 75 osób — 33 komunistów, 20 socjalistów, 11 chrześcijańskich demokratów, 2 republikanów, 1 anarchista, 1 przedstawiciel partii czynu, 2 przedstawiciele partii Saragata.

USTAWA PRZECIWZWIAZKOWA W USA UCHWALONA PRZEZ SENAT

Senat USA uchwalił większością głosów projekt nowej ustawy, ograniczającej działalność związków zawodowych.

SPRAWA USTAWY PRZECIWZWIAZKOWEJ W USA

Senat USA uchwalił większością głosów projekt nowej ustawy ograniczającej działalność związków zawodowych.

Prezydent Truman założył veto przeciw ustawie antyrobotniczej uchwalonej przez kongres i senat. Prezydent oznajmił, że ustawa ta stanowi pogwałcenie podstawowych zasad dobrobytu narodowego. Sądzi on, że spowodowałaby ona jedynie większą liczbę strajków, a nie przyczyniłaby się ani do pokoju w przemyśle ani też do stabilizacji gospodarczej i postępu.

Izba Reprezentantów odrzuciła veto prezydenta Trumana w sprawie projektu ustawy o kontroli pracy 331 głosami przeciwko 83. Wymagana większość 2/3 głosów została, znacznie przekroczona.

W najbliższym czasie veto prezydenta Trumana zostanie poddane pod głosowanie.

POMOC UNRRA DLA CHIN NIE DOCIERA DO LUDNOŚCI

Członkowie akcji „Pomocy dla cierpiących nędzę rejonów Chin” wystosowali list do generalnego dyrektora UNRRA, Rooksa, w którym stwierdzają, że tylko 2% przeznaczonych dla ludności żywności dociera do celu. Resztę otrzymują zwolennicy Kuomintangu celem umożliwienia dalszego prowadzenia wojny domowej.

UPAŃSTWOWIENIE GAZU I ELEKTRYCZNOŚCI W ALGIERZE

W Algierze upaństwowiono gazownię i elektrownie.

KONFERENCJA PREMIERÓW NIEMIECKICH

Konferencja premierów ze wszystkich sfer okupacyjnych Niemiec została zdekompletowana jeszcze przed właściwym rozpoczęciem obrad. Premierzy ze strefy radzieckiej opuścili salę konferencyjną oświadczając, że nie będą brali udziału w obradach, ponieważ nie pozwolono im wyrazić swych poglądów na temat porządku dziennego.

W chwili gdy premier Turynii zaproponował, by pierwszym punktem porządku obrad była sprawa stworzenia centralnej niemieckiej administracji na podstawie porozumienia wszystkich partij demokratycznych i związków zawodowych — delegaci ze sfery zachodnich sprzeciwili się obradom na ten temat.

Przewodniczący SED, Grotewohl, pisze w „Neues Deutschland” w związku z konferencją monachijską: „Głosy 16 premierów nie wystarczą tam, gdzie muszą przemówić milionowe masy. Decydujący głos w Niemczech należy do całego narodu, który wypowie się w referendum ludowym na temat jedności Niemiec”.

PRZYJĘCIE NIEMIECKICH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH DO ŚWIATOWEJ FEDERACJI

Rada Generalna Światowej Federacji Związków Zawodowych, obradująca w Pradze, uchwaliła wniosek przyjęcia niemieckich związków zawodowych do Federacji. Propozycji tej sprzeciwił się delegat Polski. Rezolucja stawia Niemcom dwa warunki:

- 1) Niemieckie związki zawodowe muszą się zjednoczyć,
- 2) Federacja będzie śledziła działalność niemieckich związków zawodowych w Niemczech przez biuro łącznikowe.

Wiceprzewodniczący Federacji, Lombardo Toledano, mówiąc o powyższej decyzji, podkreślił, że tylko nowa struktura ekonomiczna Niemiec może zapewnić powodzenie denazyfikacji i demokratyzacji narodu niemieckiego. System monopolów i kartelów musi być na zawsze pogrzebany.

Przeciw przyjęciu głosowali delegaci żydowski i delegaci Arabów palestyńskich, Polacy wstrzymali się od głosowania.

ZNIESIENIE KARY ŚMIERCI W RADZIECKIEJ STREFIE OKUPACYJNEJ

Wojskowe trybunały radzieckie w radzieckiej strefie okupacyjnej nie będą już wydawały wyroków śmierci.

KRONIKA GOSPODARCZA

Wykonanie planu w maju (wg przybliżonych danych):

CZP Węglowego wydobyl w maju 4 459 200 ton węgla, wykonując tym samym plan w 102,6%. Koks wyprodukowano 242 055 ton, co stanowi 103% planu. Smęły surowej wyprodukowano 98,6%, naftalenu 163% planowanej ilości.

CZP Hutniczego wykonał w maju 100% planu produkcji koks dostarczając 80 436 ton. Stali surowej wyprodukowano 136 510 ton, co stanowi 128% planowanej ilości. Wyrobów walcowanych — 86 290 ton, czyli 120% planu. Blachy cynkowej 2 436 ton — 109% planu.

CZP Metalowego wyprodukował w maju 727 młoczekarni na 804 planowanych (91% planu), 752 wialnie na 960 planowanych (79% planu), 1 075 sieżczarni na 787 planowanych (137% planu), 1 172 kultywatory na 1 090 przewidzianych planem (107% planu), 8 850 pługów na 6 530 planowanych (136% planu).

Przemysł włókienniczy wykonał plan na miesiąc maj:

w produkcji tkanin bawełnianych w 78% (14 913 000 m),

w produkcji tkanin wełnianych w 94% (2 059 000 m),

w produkcji tkanin lnianych w 113% (2 094 000 m),

w produkcji tkanin jedwabnych w 109% (1 339 000 m),

w produkcji sztucznego jedwabiu w 104% (456 ton),

w produkcji artexu 158% (30 ton),
wyrobów dzianych dostarczono 315 ton, co stanowi 98% planowanej na maj ilości.

CZP Materiałów Budowlanych dostarczył w maju 168 817 ton cementu (114% planu), 529,2 ton szkła okiennego (119% planu), 329 ton porcelany stołowej (109% planu).

CZP Papierniczego po spadku produkcji zimą, wykazał w maju ponowne zwiększenie wytwórczości. Plan produkcji celulozy sulfitowej wykonano w 104%, celulozy natronowej — w 114%.

Papiery wyprodukowano w maju 17 742 tony, przy czym plan produkcji papieru gazetowego wykonano w 98%, papieru drukowego — w 151% i papieru piśmiennego — 128%. Zeszytów wyprodukowano 9 031 000 sztuk (102% planu).

Specjalny nacisk położono w maju na wyprodukowanie jak największej ilości papieru drukowego na podręczniki szkolne. Na cel ten przemysł papierniczy dostarczy w rb. około 42 000 ton papieru. Zwiększono również produkcję papieru piśmiennego na zeszyty szkolne.

Przemysł skórzany dostarczył w maju 332 tony skór na podeszwy (111% planu), 38 ton skóry juchtowej (152% planu). Wykonano 512 000 par obuwia na planowanych 428 000 par (120% planu).

CZP Elektrotechnicznego wykonał 536 000 normalnych żarówek na 581 000 planowanych na maj (92% planu). Maszyn elektrycznych wyprodukowano 105%, aparatów elektrycznych — 110%, kabli i przewodów 88% planowanej ilości.

NOWE MASZyny POLSKIEJ PRODUKCJI

Ciężkie obrabiarki. W fabryce ciężkich obrabiarek w Raciborzu na Śląsku Opolskim, która zajmuje się produkcją tokarek do obróbki wagonowych zestawów kolejowych, stacja prób przystąpiła do technicznego odbioru pierwszych dwóch kołówek o wadze 35 000 kg każda.

Są to pierwsze tego rodzaju ciężkie obrabiarki wyprodukowane w Polsce.

Silniki benzynowe. Państwowe Zakłady Metalurgiczne w Andrychowie, produkujące dotychczas maszyny młyńskie, mażnice tendrowe i wagonowe, koła zębate i odlewy z brązu, rozpoczęły w tych dniach produkcję pierwszych silników, motopomp i zamierzają produkować je seryjnie.

Silnik znajdzie zastosowanie do pomp i do drezyn kolejowych. Jest to silnik benzynowy 2-cylindrowy o pojemności 1 100 cm³.

Pierwszy traktor. Zakłady Inżynierii w Ursusie podjęły produkcję traktorów.

Pierwszy polski traktor, wyprodukowany został w kwietniu br. Posiada on silnik o mocy 45 KM i może ciągnąć przy orce średniej 4 pługi. W produkcji poszczególnych części traktora wzięło udział 17 fabryk, w tym PZL w Rzeszowie i Mielcu, Zakłady Brevillier i Urban w Ustroniu, huta „Stalowa Wola” i in.

Polska tokarka. Państwowa Fabryka Maszyn Włókienniczych w Bielsku wykonała pierwszą, wysoce precyzyjną szybkoobrotową tokarkę „3 TAG”. Przed wojną budowane były tokarki tego typu przez „Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki” w Pruszkowie — a cena takiej tokarki wynosiła około 4 000 dolarów w złocie. Szybkoobrotowa tokarka „3 TAG” waży około 1,5 tony. Siła jej wynosi 4 KM.

Maszyny włókiennicze. Centralne Biuro Techniczne przy Zjednoczeniu Budowy Maszyn Włókienniczych zatrudnia wysoko kwalifikowanych inżynierów i techników, którzy skonstruowali już pięć prototypów maszyn, a mianowicie: przewijarek, przedziarek steelonu, nawijarek krosien automatycznych oraz płuczek do prania wełny. Przystąpiono już do produkcji tych maszyn.

Poza tym na podstawie projektów Centralnego Biura Technicznego przeprowadzona została instalacja steelonowa w fabryce włókien syntetycznych w Jeleniej Górze.

Biuro opracowało ponadto projekty siedmiu dalszych prototypów maszyn, również dotychczas w Polsce nie produkowanych.

ROLNICTWO

SPÓŁDZIELCZE OŚRODKI MASZYNOWE

Wydział przemysłowo-rolny „Społem” zorganizował 102 ośrodki maszynowe w województwach centralnych przy gminnych spółdzielniach

Samopomocy Chłopskiej. Ośrodki te, zaopatrzone w maszyny duże, będą obsługiwały za niewielką opłatą niezamożnych członków spółdzielni, których nie stać na zakup maszyn.

Do tej pory rozproszono dla ośrodków 600 siewników i 200 traktorów.

Na Ziemiach Odzyskanych tworzy się obecnie 600 ośrodków maszyn dużych, które w ciągu 2 najbliższych miesięcy otrzymają z dostaw amerykańskich 2 000 traktorów.

Do obsługi przekazanych już traktorów wyszkolono 200 traktorzystów. Od 27 czerwca będzie przeszkolonych w 15 punktach kraju dalszych 2 000 traktorzystów, delegowanych przez zainteresowane spółdzielnie Samopomocy Chłopskiej.

Razem w całym kraju przewiduje się zorganizowanie 3 000 ośrodków maszynowych, które będą uzbrajane ze zbiórki maszyn na Ziemiach Odzyskanych.

Przydziały maszyn do ośrodków maszynowych są kredytowe.

100 000 ROBOTNIKÓW ROLNYCH

Związek Robotników Rolnych obejmuje obecnie ponad 100 000 członków.

Do Związku, oprócz ordynariuszy, robotników dniówkowych i sezonowych należą administratorzy, buchalterzy i inni pracownicy umysłowi, zatrudnieni w majątkach państwowych oraz w Centrali i dyrekcjach okręgowych Państwowego Zarządu Nieruchomości Ziemijskich.

Ostatnio przyłączyli się do Związku pracownicy gorzelni rolniczych; wkrótce mają przystąpić pracownicy Państwowych Zakładów Hodowli Roślin.

ARTYKUŁY BAWELNIANE I DZIEWIARSKIE DLA ROBOTNIKÓW ROLNYCH

Ministerstwo Apropowizacji komunikuje, że wszyscy robotnicy i pracownicy rolni zatrudnieni i należący do Zw. Zaw. Robotników Rolnych są objęci kartkowym rozdzielnictwem artykułów bawełnianych i dziewiarskich.

Ze względu na to, że wymienieni pracownicy nie posiadają kart zaopatrzenia I kategorii, stanowiących podstawę do powszechnego zaopatrzenia ludności w artykuły bawełniane, rozdzielnicwo będzie się odbywać na podstawie wykazów imiennych, sporządzonych przez rolnicze zakłady pracy.

Wykazy te, po poświadczeniu ich przez komitety folwarczne, względnie delegata związku oraz administrację majątku lub zespołu, co do zgodności ilości wykazanych osób z ilością faktycznie zatrudnionych członków związku, winne być złożone w wydziałach apropowizacji urzędów wojewódzkich raz na kwartał. Na tej podstawie wydziały apropowizacji ustalą ilości punktowe w materiale i wydadzą przydziały oddziałowi woj. Zw. Zaw. Robotników i Pracowników Rolnych, które rozprowadzą przydziały w terenie już we własnym zakresie.

Należy podkreślić, że w wykazach musi być wyraźnie stwierdzony fakt zatrudnienia pracownika w każdym miesiącu. Pracownicy, którzy nie pracowali w ciągu całego kwartału, otrzymają za każdy miesiąc zatrudnienia $\frac{1}{3}$ punktów kwartalnego przydziału.

APROWIZACJA

DOSTAWY ŻYWNOŚCI Z ZAGRANICY

Transporty UNRRA objęte programem tej instytucji, stopniowo przychodzą do Polski. W okresie od 1 do 28 maja br. nadeszło do portów polskich 4746 ton pszenicy, 31 351 ton kukurydzy, 10 492 mąki, 311 ton fasoli, 13 656 ton mięsa, 3 040 ton ryb, 2 956 ton smalcu, oleju 110 ton, tłuszczu 555 ton i 2 623 ton mleka.

W drodze znajdują się następujące transporty UNRRA: 19 841 ton pszenicy, 9 100 ton kukurydzy, 4 500 ton mąki, 261 ton mięsa, 346 ton oleju i 1 477 ton tłuszczów.

Poza tym nadeszły do Polski w maju następujące ilości produktów spożywczych zakupionych przez Polską Misję Handlową w Waszyngtonie za wolne dewizy: 9 308 ton pszenicy, 3 808 ton kukurydzy i 5 644 ton mąki pszennej.

TANIE ARTYKUŁY ŻYWNOŚCIOWE DLA PRACUJĄCYCH W STOLICY

W wyniku starań Warszawskiej Rady Związków Zawodowych Państwowa Centrala Handlowa i „Społem” przydzieliły pewne ilości artykułów żywnościowych światła pracy w Warszawie.

Artykuły powyższe rozprowadził Wydział Ekonomiczny WRZZ w następujących ilościach: mąki pszennej — 7 182 kg w cenie 85 złotych za kg, żytniej — 1 629 kg — 60 zł za kg, kaszy jęczmiennej — 1 583 kg — 54 zł za kg, fasoli 885 kg — 54 zł za kg, ziemniaków — 3 000 kg — 9 zł za kg oraz 130 kg kawy i herbaty i soki owocowe.

Wszystkie artykuły za wyjątkiem cukru są przeciętnie co najmniej o 20% tańsze aniżeli na wolnym rynku. PCH i „Społem” przydziela dalsze transporty artykułów żywnościowych. Zgłoszenia od poszczególnych związków i rad zakładowych przyjmuje Wydział Ekonomiczny Warszawskiej Rady Związków Zawodowych.

HANDEL ZAGRANICZNY

UKŁAD HANDLOWY POLSKO-BRYTYJSKI

9 czerwca podpisany został w Londynie układ handlowy między Polską i W. Brytanią.

Formalność tej dopełniono przez wymienienie listów potwierdzających układ, pomiędzy brytyjskim ministrem handlu a ambasadorem Polski w Londynie.

Układ przewiduje wymianę towarów wartości 60 milionów funtów szterlingów. Został on zawarty na 3 lata.

RATYFIKACJA POLSKO-BRYTYJSKIEJ UMOWY FINANSOWEJ

Rząd brytyjski ratyfikował w dniu 19.VI. polsko-brytyjską umowę finansową z dnia 7 czerwca 1947 r. W Foreign Office odbyła się wymiana dokumentów ratyfikacyjnych.

Przedstawiciele Foreign Office, Dunbar i Hankey, wręczyli dokument ratyfikacyjny ambasadorowi Michałowskiemu, który z kolei wręczył im dokument ratyfikacyjny rządowi polskiemu.

Po dokonaniu wymiany dokumentów obie strony podpisały odpowiedni protokół.

UKŁAD HANDLOWY Z AUSTRIĄ

W dniu 3 czerwca rb. podpisana została umowa handlowa polsko - austriacka na okres od 1 sierpnia 1947 r. do 31 lipca 1948 r., oraz protokoły dodatkowe na kres przejściowy.

Umowa przewiduje po stronie polskiej eksport węgla, ryb, nasion i innych artykułów na sumę około 9 milionów dolarów, w zamian za dostawy maszyn, instalacji i aparatów górnictwa, hutnictwa i innych przemysłów, jak również dostawy artykułów technicznych, następnie magnezytu, grafitu, talku, kos i niektórych maszyn dla rolnictwa oraz za inne świadczenia.

UMOWA HANDLOWA MIĘDZY POLSKĄ I SZWAJCARIĄ

Dnia 10 bm. w Ministerstwie Żeglugi została podpisana seria umów uzupełniających umowę polsko - szwajcarską z dnia 4 marca 1946 r.

Nowopodpisana umowa przewiduje rozszerzenie udziału przemysłu szwajcarskiego w odbudowie gospodarczej Polski, zaś ze strony polskiej powiększenie dostaw węgla na ogólną sumę 60 milionów fr. szw.

Umowa wejdzie w życie po zatwierdzeniu jej przez oba rządy.

TRANSAKcje HANDLOWE POLSKO - PALESTYŃSKIE

W wyniku rozmów prowadzonych w Ministerstwie Przemysłu i Handlu z delegacją palestyńskich sfer handlowych, reprezentującą w połowie sektor żydowski, a w połowie sektor arabski, zawarto transakcje na eksport do Palestyny skrzyń do pakowania owoców południowych oraz kopaczek do obróbki plantacji cytrusów na ogólną kwotę ok. 680 000 dolarów. Transakcje te mają być wstępem do szerszego rozwoju stosunków handlowych między Polską i Palestyną.

RATYFIKACJA UMOWY HANDLOWEJ ZE SZWECJĄ

Dnia 2 czerwca Sejm RP przyjął jednogłośnie ustawę o ratyfikacji umowy handlowej ze Szwecją z 18 marca 1947 r. Umowa zatem jest już ratyfikowana przez rządy obu państw.

DODATNIE SALDA OBROTÓW HANDLOWYCH POLSKI

Obroty handlowe Polski w kwietniu wyniosły, licząc według cen światowych, 15 098 000 dolarów w imporcie, 12 521 000 w eksporcie. Przywóz obliczony po cenach krajowych wyniósł w kwietniu zł 1 665 561 000, wywóz zł 1 965 490 000.

Analogiczne cyfry za okres styczeń — kwiecień 1947 r. wynoszą: przywóz — 47 181 000 dol., wywóz — 52 026 000 dol.

W złotych: przywóz 4 892 294 000, wywóz — 7 049 171 000.

Liczby powyższe nie obejmują dostaw UNRRA, demobilu i reparacji.

W Y B R Z E Z E

REKORDY PRZEŁADUNKOWE PORTÓW

Polskie porty osiągnęły nowy rekord wydajności pracy po wojnie, przeładowując w maju 1 038 000 ton towarów z czego na Gdynię przypada 513 465 t, na Gdańsk zaś 506 305 ton. Jest to największy po wojnie przeładunek miesięczny naszych portów. Dodatkowo przedstawiają się również cyfry przewozu towarów z portów i do portów przez kolej. Cyfry te od pierwszej dekady maja, kiedy przewieziono 29 000 t doszły w trzeciej dekadzie do rekordowej liczby 38 000 ton dziennie. W pierwszej dekadzie czerwca dzienny obrót kolei wynosi 35 000 ton. Kolejnictwo nie odczuwa już obecnie braku węglarek, które w drodze powrotnej mogą już być załadowane towarami.

INICJATYWA PRYWATNA

Przemysł prywatny Wybrzeża i Pomorza otrzymał już w wyniku starań Izby Przemysłowo - Handlowej w Gdyni przydział surowców koniecznych do produkcji: stali szybko tnącej, stali szlachetnej, stopowej, narzędziowej, żelaza, drutu do szczotek, szlifierek stalowych, podkładów normalnych i wąskotorowych, mielonego kwasu cytrynowego, melasy, węgla, produktów chemicznej przeróbki drzewa, złomu żeliwnego, palonego wapna oraz maszyny: dachówczarki, falcówki, karpówki i pustaczarki typu Alfa.

PRZEMYSŁ PRYWATNY W OKRĘGU WARSZAWSKIM

W chwili obecnej, na terenie Warszawy i województwa warszawskiego, istnieje ogółem 1 790 prywatnych przedsiębiorstw przemysłowych, zarejestrowanych w warszawskiej Izbie Przemysłowo - Handlowej. Zatrudniają one 24 900 pracowników, w tym najemnych 21 457; wśród tych ostatnich 19 279 stanowią pracownicy fizyczni (wykwalifikowani 7 442, niewykwalifikowani 11 333, uczniów 504).

Na terenie miasta Warszawy czynnych jest 927 przedsiębiorstw, zatrudniających łącznie 19 813 pracowników. Na terenie województwa warszawskiego istnieje 863 przedsiębiorstwa, zatrudniające 5 088 osób.

RZEMIEŚLNICZE SPÓŁDZIELNIE PRACY

Według danych Związku Rewizyjnego Spółdzielni RP z końca ub. r. rzemieślniczo posiadało czynnych 350 spółdzielni pracy. Najwięcej rzemieślników spółdzielni pracy występuje w grupie włókienniczej, następnie budowlanej, metalowej i drzewnej.

ZJAZD RZEMIEŚLNICZY G. ŚLĄSKA

W ramach uroczystości, związanych z 25-leciem istnienia Śląskiej Izby Rzemieślniczej, odbył się w Katowicach dwudniowy zjazd jej członków.

ZJAZD KUPCÓW MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

W dniu 13 czerwca odbył się w lokalu Zgromadzenia Kupców m. st. Warszawy Zjazd Delegatów Ogólnopolskiego Związku Zrzeszeń Kupców Materiałów Budowlanych i Cementu.

Przedmiotem obrad Zjazdu były bieżące zagadnienia branżowe i organizacyjne, uchwalenie preliminarza budżetowego i program prac Związku oraz wybór władz.

ZJAZD KUPIECTWA W SZCZECINIE

Rada Naczelna Zrzeszeń Kupieckich RP zwołała do Szczecina na 14 czerwca zjazd delegatów Związków Kupieckich Ziem Odzyskanych.

W zjeździe wzięli udział delegaci Ministerstwa Ziem Odzyskanych i delegacji Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Zjazd miał na celu przedstawienie i omówienie możliwości rozwojowych handlu prywatnego na Ziemiach Odzyskanych.

R Ó Ż N E

WYSTAWA RZEMIEŚLNICZA W KATOWICACH

W dniu 1 czerwca nastąpiło w Katowicach uroczyste otwarcie wystawy rzemiosła śląskiego z okazji 25-lecia istnienia Śląskiej Izby Rzemieślniczej.

Wystawa trwa do końca czerwca; wzbudziła ona zrozumiałe zainteresowanie nie tylko na terenie województwa, ale również po za jego granicami.

WYSTAWA SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO W CZĘSTOCHOWIE

W okresie od 22.V. do 30.VI. br. odbyła się w Częstochowie wystawa szkolnictwa zawodowego, w której wzięły udział szkoły podległe Ministerstwom: Oświaty, Rolnictwa i Reform Rolnych, Leśnictwa, Przemysłu, Kultury i Sztuki oraz Żeglugi.

11 200 TON PAPIERU NA POTRZEBY WYDAWNICTW SZKOLNYCH

Pragnąc w zdecydowany sposób zaspokoić głód książki szkolnej w Polsce Państwowy Przemysł Papierniczy w ramach tegorocznego planu zbytu wyrobów papierniczych, przewidział wielkie dostawy papieru na potrzeby wydawnictw szkolnych.

Dostawy w pierwszym kwartale osiągnęły 1 500 ton papieru. W drugim kwartale dostawy obejmą 3 700 ton, a w trzecim kwartale, przede wszystkim w miesiącach lipcu i sierpniu, wyniosą 6 000 ton papieru drukarskiego. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych przystąpiło już do prac związanych z wydaniem kilkunastu milionów książek, potrzebnych młodzieży szkolnej do nauki.

KRONIKA ZWIĄZKOWA

ZWIĄZKI ZAWODOWE NA FRONCIE WALKI Z DROŻYZNĄ Postanowienia plenum KCZZ

Witając zgłoszone przez rząd ludowy i przyjęte przez Sejm ustawy zmierzające do uregulowania dziedziny wymiany towarowej i usprawnienia naszej polityki podatkowej oraz do stworzenia warunków zabezpieczających aprowizację reglamentową, plenum KCZZ postanawia:

1. Zmobilizować masy pracujące do przeprowadzenia zdecydowanej walki z drożyzną i spekulacją i osiągnięcia na tej drodze obniżki cen wolnorynkowych.

Mobilizację mas pracowniczych należy prowadzić przez systematyczne zwoływanie w fabrykach i urzędach zebrań sprawozdawczych o przebiegu i wynikach przeprowadzonej kontroli, informujących równocześnie o przedsięwziętych środkach zwalczania drożyzny, ustalonych cenach oraz o wydzielonych grupach kontrolnych.

2. Wydelegować do Komisji Kontroli Społecznej, komisji cennikowych i notowań oraz do obywatelskich komisji podatkowych najbardziej ofiarnych działaczy związkowych i członków związków zawodowych.

3. Zorganizować w fabrykach i oddziałach związków zawodowych komitety do walki z drożyzną, w miarę możliwości wybierane na zebraniach poświęconych walce z spekulacją i drożyzną.

Komitety te miałyby za zadanie delegowanie do komisji kontroli cen i obywatelskich komisji podatkowych grup kontrolerów społecznych i lustratorów społecznych oraz nadzorowanie sieci handlowej swojego rejonu i zapoznawanie ludności z ustalonymi cenami.

ZWIĄZKI ZAWODOWE W WALCE ZE SPEKULACJĄ

W myśl uchwał w sprawie sytuacji gospodarczej powziętych przez plenum KCZZ organizacje związkowe w terenie przystąpiły natychmiast do walki ze spekulacją. Pierwsze meldunki dowodzą jasno, że można ukrócić szkodnictwo gospodarcze na drodze masowej akcji społecznej przez zastosowanie radykalnych środków. Dla przykładu podajemy pierwsze wyniki prowadzonej przez związki zawodowe akcji:

Olsztyn — Związkowi kontrolerzy społeczni wykryli szereg wypadków magazynowania cukru oraz pobierania wygórowanych cen.

Katowice — Związkowe brygady kontrolne sprawdziły 1 200 sklepów, przesyłając do delegatury Komisji Specjalnej w Katowicach 171 doniesień karnych, oraz skierowały tam 118 przestępców, z których 49 osób umieszczono natychmiast w obozach pracy.

Kraków — Związku kontrolerzy przeprowadził inspekcję sklepów spożywczych i zakładów gastronomicznych. W wyniku kontroli sporządzono 71 protokołów karnych.

Lublin — W wyniku akcji brygad związkowych skierowano do ukarania 22 właścicieli sklepów oraz kilku pracowników lubelskiej spółdzielni spożywców.

Rzeszów — Skontrolowano 180 sklepów, spisano 70 protokołów, 10 osób osadzono w więzieniu. Na terenie rzeszowskim z ramienia Związków Zawodowych przystąpi do akcji 1 500 kontrolerów.

SPÓŁDZIELNIE ZAMKNIĘTE

W myśl postanowienia plenum KCZZ, polecającego tworzenie spółdzielni zamkniętych, które obsługiwać będą zakłady pracy, organizacje związkowe przystąpiły natychmiast do akcji.

Jako pierwsze utworzone zostały spółdzielnie zamknięte przy OKZZ w Bydgoszczy oraz przy Radzie Związków Zawodowych m. st. Warszawy.

KOMITETY PRACOWNICZE

W większych zakładach pracy w Warszawie związki zawodowe zorganizowały specjalne komitety pracownicze do walki z lichwą i spekulacją. Komitety w składzie przeciętnie 10 osób powstały już w fabrykach: Szpotańskiego, Borkowskich, Rygawar, Perun, Wedel, w Monopolu, Spirytusowym i w Rzeźni Miejskiej.

KRONIKA OŚWIATOWA

KURSY INFORMACYJNE O ZIEMIACH ODZYSKANYCH

W maju br. odbyły się dwa kursy naukowo-informacyjne o Ziemach Odzyskanych urządzone dla pracowników oświatowych na zlecenie Ministerstwa Oświaty, a mianowicie: w Osiecznej k. Leszna kurs zorganizowany przez Instytut Zachodni dla pracowników z Pomorza Zachodniego, Ziemi Lubuskiej, Gdańska, Mazur i Warmii, oraz w Szklarskiej Porębie, zorganizowany przez Kuratorium Wrocławskie wraz z Instytutem Śląskim dla pracowników ze Śląska Dolnego i Górnego.

Kursy miały na celu pogłębienie i upowszechnienie wiedzy o Ziemach Odzyskanych ze szczególnym uwzględnieniem problematyki współczesnej tych terenów. Wykłady wypełniały sześć do siedmiu godzin dziennego programu, a tematem referatów były: geografia Ziem Odzyskanych, etnografia, folklor i dialekty, prehistoria i historia, zabytki, imiennictwo, związki polityczne i kulturalne ziem zachodnich z Polską, zagadnienia osiedleńcze i gospodarcze i obecne potrzeby oświatowe i kulturalne. Prelegentami byli profesorowie uniwersytetów: poznańskiego, toruńskiego i wrocławskiego oraz pracownicy naukowcy Instytutu Zachodniego i Śląskiego. W obu kursach uczestniczyło przeszło 80 osób spośród wzytatorów, dyrektorów, inspektorów szkolnych i nauczycieli szkół średnich i powszechnych.

WSTĘPNY ROK STUDIÓW

Dekretem z dnia 24 maja 1945 r., ustanowiono w szkołach wyższych wstępny rok studiów. Celem inicjatorów tej nowej formy nauczania było upowszechnienie nauki i umożliwienie dostępu do wyższych uczelni jednostkom zdolnym, szczególnie spośród sfer robotniczo-chłopskich.

Dla młodzieży, która straciła najlepsze lata w obozach koncentracyjnych, pokrzywdzonej przez wojnę — stworzono podbudowę do wyższych uczelni — rok wstępny.

Powołano do życia przy kuratoriach państwowe komisje weryfikacyjno-kwalifikacyjne, których zadaniem było kwalifikowanie kandydatów na rok wstępny uczelni wyższych.

Obecnie mamy w Polsce na 23 wyższych uczelniach około 4 000 młodzieży. W przeważającej ilości, bo w 60% — są to dzieci chłopów i robotników.

KONFERENCJA NA TEMAT WSTĘPNEGO ROKU W MINISTERSTWIE OŚWIATY

W Ministerstwie Oświaty odbyła się w obecności ministra oświaty, dra St. Skrzyszewskiego, konferencja na temat wstępnego roku studiów w szkołach wyższych.

W konferencji tej wzięli udział kierownicy wstępnego roku studiów, przewodniczący komisji weryfikacyjno-kwalifikacyjnej, kierownicy kursów przygotowawczych, przedstawiciele zarządów głównych organizacji młodzieżowych, zaproszeni profesorowie i wykładowcy wstępnego roku studiów.

Przedmiotem obrad były sprawy organizacyjne, pedagogiczne, programowe i wychowawcze wstępnego roku studiów.

W końcowym przemówieniu minister zaznaczył, iż wstępny rok jest specjalną formą szkolnictwa, korygującą niekorzystną dla warstw robotniczych i chłopskich strukturę socjalną szkoły średniej.

ODPOWIEDZI NA PYTANIA CZYTELNIKÓW

Ob. Walaszek Maciej — Wrzeszcz.

W ramach odpowiedzi na pytania podajemy ogólne definicje pojęć, o które Obywatel nas zapytywał. Postaramy się omówić je bardziej szczegółowo w następnych artykułach „Poradnika”.

Socjologia jest to nauka zajmująca się badaniem objawów życia społecznego oraz praw, które rządzą rozwojem społeczeństwa.

Ekonomia znaczy dosłownie gospodarstwo, umiejętność gospodarowania.

Ekonomia polityczna jest to nauka o zasadach gospodarowania społecznego, wytwarzaniu, rozdzieleniu i spożytkowaniu bogactw narodowych. **Ekonomia polityczna** zajmuje się badaniem produkcji rolnej i przemysłowej, wykrywa prawa i celowość obiegu tej produkcji itp.

Radykalizm to sposób myślenia lub postępowania usiłujący przyjąć zasadę bez najmniejszych ustępstw bezwzględnie przeprowadzić; w polityce radykalizm to tyle, co dążność do zasadniczych i bezzwłocznych zmian w ustroju społecznym, do gruntownego przekształcenia istniejących urządzeń państwowych.

Filozofia to nauka, która w przeciwieństwie do nauk specjalnych zajmujących się jedną tylko określoną dziedziną ma wyjść poza rozważania częściowe i dać **pogląd na świat**.

Materializm to taki filozoficzny pogląd na świat, według którego byt, to jest wszystko co istnieje, jest natury cielesnej, materialnej. Materia jest przyczyną i podstawą wszelkiego bytu, ona tylko obiektywnie, realnie istnieje niezależnie od tego, czy sobie to uświadamiamy, czy nie.

Psychika jest to całokształt wrodzonych i nabytych cech psychicznych danej osoby (z dziedziny myślenia, uczuć i woli) urobionych przez warunki, w których ona żyła itp.

Elementy to tyle co części składowe, ostateczne składniki, których dalej rozłożyć nie można.

Idea równości społecznej to myśl społeczna zalecająca zrównanie wszystkich bez wyjątku obywateli danego państwa tak w ich prawach, jak i w obowiązkach.

Ob. Czesław Szymanowski — Kolno, woj. Białostockie.

Interesujące Was podręczniki są w przygotowaniu i ukażą się w sprzedaży w początkach roku szkolnego, we wrześniu.

Będą one wydane przez Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych.
Warszawa, Pl. Dąbrowskiego 8.

Tam też należy zwrócić się po bliższe informacje.

Ob. St. Polan — Radom.

Poniżej podajemy dane, o które Obywatel zapytywał w swoim liście:

1. Nazwiska wiceministrów w gabinecie obecnego rządu RP.:	
w Ministerstwie Obrony Narodowej	— gen. Marian Spychalski gen. Piotr Jaroszewicz
" " Spraw Zagranicznych	— Stanisław Leszczycki
" " Administracji Publicznej	— Władysław Wolski dr Aleksander Żaruk-Michalski
" " Ziem Odzyskanych	— Józef Dubiel Władysław Czajkowski
" " Bezpieczeństwa Publicznego	— płk Mieczysław Mietkowski gen. „Witold” Józwiak
" " Skarbu	— dr Tadeusz Dietrich Edward Droźniak dr Leon Kurowski Wiktor Kościński
" " Sprawiedliwości	— Leon Chajn Tadeusz Rek
" " Oświaty	— dr Henryk Jabłoński Eugenia Krassowska Wilhelm Garnarczyk
" " Przemysłu i Handlu	— dr Ludwik Grossfeld Eugeniusz Szyr dr Józef Salcewicz inż. Henryk Golański inż. Bolesław Rumiński
" " Rolnictwa i Reform Rolnych	— Stanisław Tkaczow Stanisław Kowalski
" " Pracy i Opieki Społecznej	— dr Edmund Giebarowski dr Eugenia Pragierowa
" " Żeglugi	— dr Kazimierz Petruszewicz
" " Lasów	— Kazimierz Iwanowski
" " Komunikacji	— Józef Olewiński Wincenty Jastrzebski inż. Zygmunt Balicki
" " Poczty i Telegrafów	— mgr Roman Pallasch
" " Zdrowia	— dr Jerzy Sztachelski dr Bolesław Kozusznik
" " Odbudowy	— Juliusz Zakowski inż. Stefan Plechusiewicz

W Ministerstwie Apropowizacji — Kazimierz Sokołowski
 Czesław Nowiński
 W Ministerstwie Kultury i Sztuki — Leon Kruczkowski
 Sprawy likwidacji Ministerstwa
 Informacji i Propagandy — dr Feliks Widy-Wirski
 Jerzy Drewnowski

2. Nazwiska ambasadorów akredytowanych przy rządach państw zagranicznych:

W Anglii (Londyn) — Jerzy Michałowski
 „ Czechosłowacji (Praga) — Stefan Wierbłowski
 „ Francji (Paryż) — Jerzy Putrament
 „ Jugosławii (Belgrad) — Jan Karol Wende
 „ Rumunii (Bukareszt) — stanowisko ambasadora wakuje
 „ Stanach Zjednoczonych Ameryki —
 Północnej (Waszyngton) — Józef Winiewicz
 „ Turcji (Ankara) — stanowisko ambasadora wakuje
 „ Włoszech (Rzym) — Stanisław Kot
 „ ZSRR (Moskwa) — Marian Naszkowski

Poza tym stałym delegatem Polski w Organizacji Narodów Zjednoczonych jest prof. Oskar Lange.

3. Nazwiska ambasadorów, chargé d'affaires, oraz posłów nadzwyczajnych i ministrów pełnomocnych akredytowanych przy Rządzie RP:

Anglia — ambasador Donald St. Clair Gainer
 Argentyna — chargé d'affaires Francisco Ernesto Maffei
 Austria — minister pełnomocny Wilhelm Engerth
 Belgia — poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Harold Eeman
 Bułgaria — poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Paweł Tagaroff
 Czechosłowacja — ambasador Józef Hejret
 Chiny — chargé d'affaires Pao Yoe
 Dania — poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Knud Aage Monrad - Hansen
 Egipt — chargé d'affaires Hassan Mazhar
 Finlandia — poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Eero Järnefelt
 Francja — ambasador Roger Garreau
 Holandia — poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Reynier Flaes
 Hiszpania — poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Manuel Sanchez Arcas
 Islandia — poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Pétur Benediktsson
 Jugosławia — ambasador Rade Pribicevic
 Kanada — chargé d'affaires Kenneth Porter Kirkwood
 Luksemburg — poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny René Blum
 Meksyk — stanowisko posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego wakuje
 Norwegia — poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Alfred Danielsen
 Rumunia — ambasador Ion Raiciu

Szwajcaria	—	poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Anton Roy Ganz
Szwecja	—	poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Claes Westring
Stany Zjedno- czone A. P.	—	ambasador Stanton Griffis
Turcja	—	ambasador Sevkj Berker
Węgry	—	chargé d'affaires Paul Forstner
Włochy	—	ambasador Ambrogio Donini
ZSRR	—	ambasador W. Z. Lebiediew

W Y D A W N I C T W A

PORADNIK PRACOWNIKA SPOŁECZNEGO

WARSZAWA — UL. RAKOWIECKA 4A

Są do nabycia:

1. Zasadnicze elementy propagandy wzro-
kowej — A. Bowbelski
2. Korzenie faszystowskiego podziemia — K. Lewocki
3. Tradycje przyjaźni demokracji polskiej
i rosyjskiej — B. Drukier
4. Kim są oni? — J. Horeszkowski
5. Na obcej służbie — K. Poznańska
i Z. Młynarski
6. Nowy ustrój państwowy Rzeczypospo-
litej Polskiej — I. Klajnerman
7. Organizacja i praca kół prelegentów — J. Bogusz

Wkrótce ukaza się w druku:

8. Technika pracy umysłowej — Seweryn Żurawicki
9. Ustawodawstwo Odrodzonej Polski — Adam Bielski
10. Jak przemawiać? — Tadeusz Goût

